

Belvárosi Harangszó

A SARKAD-BELVÁROSI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG IDŐSZAKOSAN MEGJELENŐ LAPJA

IX. évfolyam 6. szám

2021. december

Redoes Oloasó!

Ünnep van. Karácsony. Hetek óta vártuk, hogy elérkezzünk az év talán legszebb napjaihoz. Hétről hétre meggyújtottuk az adventi koszorú gyertyáit, hogy fényük is jelezze, közeledünk a betlehemi Gyermekek születésének ünnepéhez.

Az első gyertya lángja a **reménységet** hozta el nekünk, és arra irányította a figyelmünket, hogy Isten ígéretei nem halványulnak, nem kopnak el. Beteljesednek. Az idő csak számunkra korlátozó tényező, Istennek nem. Ő felette áll annak. – „*Hajtás sarjad Isai gyökeréből, és népek uralkodójává emelkedik: benne reménykednek a népek.*” *A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel, hogy bővítködjétek a reménységben a Szentlélek ereje által.*” (Rm 15,12–13). Reménységet arra, hogy megtaláljuk a karácsony ünnepében a valódi örömet és a békességet, melyre olyannyira vágyakozunk.

A második gyertya meggyújtásával a **hit** lángjának az erősítésére törekedtünk. – „*Abogyan meg van írva Ézsaiás próféta beszédeinek könyvében: „Kiáltó szava hangzik a pusztában: Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit! Minden völgyet töltsétek fel, minden hegyet és halmot bordjatosk el, legyen a görbe út egyenessé, a göröngyös simává: és meglátja minden balandó az Isten szabadtítását.”* (Lk 3,4–6) Nekünk is készítenünk kell az Úr útját. A mi életünknek vissza kell tükröznie azt, amit már tudunk a Szabadtítóról, amit hiszünk és vallunk róla, amit már megismertünk, amibe belegyökerezünk, amiből erőt merítünk.

A harmadik gyertya lángja olyan **örömré** irányította a gondolatainkat, az érzéseinket, melyet nem lehet elvenni tőlünk. Ez a majd két év, melyben egy vírus, és mára annak mutációi gyökeresen felfordította az életvitelünket, a hétköznapjainkat és az ünnepnapjainkat, többek között azt „adta” nekünk, hogy megfogalmazódott bennünk, mi mindentől fosztott meg minket a világjárvány. Elvette szeretteinket, egészségünket, munkánkat, baráti találkozóinkat, családi ünnepeinket, egyetértésünket a megelőzési vagy épp védekezési stratégiákkal kapcsolatosan stb. Ha a vírusra gondolunk, akkor szinte azonnal az fogalmazódik

meg, hogy mennyi mindennel lettünk kevesebbek, pedig ezek a dolgok természetesen voltak, sőt a miénk voltak, s most elmúltak, vagy jelentős mértékben korlátozódtak, illetve szabályok közé lettek szorítva. Ebbe a helyzetbe hasít bele az angyali szó: „*Ne féljétek, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz.*” (Lk 2,10) Olyan öröm ez, mely kiűzi a félelmünket, mely olyannyira vált az életünk részévé, hogy összerezzenünk, ha valaki tüsszentett, vagy köhintett... Olyan öröm ez, melyet nem tud elvenni senki és semmi, sőt nem csak a kiválasztottaké, hanem mindenkié. S ez azt is jelenti, hogy Jézus megszületésének nem csak egyesek örülhetnek, hanem mindenki, a gyülekezet, a társadalom, a munkahely, a nép, az ország, a kontinens, a teremtett világ egésze.

A negyedik gyertya végül arra emlékeztetett, hogy az Isten **békét** akar kötni az emberiséggel. Minden idő kulcsszava a béke, de igazából sohasem volt béke ezen a földön. Elvesztettük a békét.

Az Édenkertben valódi béke volt, de az ember ezt nem értékelte. Jött a kísértés, és mi hagytuk magunkat megtéveszteni. Isten azonban bennünket nem akar elveszíteni, s ezért úgy határozott, hogy küld Valakit, aki visszaadja az igazi békességet. – „*Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.*” (Lk 2,14) Ez az Isten rendelése: a valódi békesség tőle érkezik. Nincs békesség emberi megfeszülésből, békefenntartó katonáktól, kereskedelmi egyezményektől, politikai diktátumoktól... Mindezekből csak indulat, harag, megtorlás fakad. A bosszú pedig bosszút, azaz békétlenséget szül. Olaj a tűzre, mely nem oltja, hanem belobbantja azt. – „*Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a jóval a rosszat.*” (Rm 12,21). A helyes sorrendre figyeljünk: előbb adjuk meg az Istennek, ami Őt illeti, s abból következik a mi részünk is, amelyre vágyakozunk: békesség és jóakarát.

„*Nyissátok meg szíveteknek minden ablakát és eresszétek be oda a napfényt, hadd pusztítson ki belőletek minden sötétséget ezen a karácsonyon. A civódás, pártoskodás nemzetéből változzatok át a szeretet nemzetévé, s lássátok meg: attól a pillanattól fogva veletek lesz az Isten.*” (Wass Albert)

Dr. Koncz-Vágási Katalin lp.

Józan reménység

Ahogy mondani szokás, advent a várakozás ideje. Ez így elég általánosan, mondhatni, közhelyesen hangzik, hiszen kétségtelen, hogy az évnek ezt az időszakát szinte „húzza” a karácsonyi készülődés, amelyet ráadásul még tovább fokoznak haszonszerző üzleti érdekeltségek. De az vitathatatlan, hogy az adventi heteknek sajátos hangulatuk van, amely áthatja szinte mindenkinek az életét, s amelynek az alapmotívuma a készülődés, a várakozás az ünnepre.

Általános vonzereje vélhetően abban van, hogy ebben a néhány hétben mintegy szimbolikusan összesűrűsödik az emberi életen végigvonuló alapmotívum: a várakozás. Nyitottság a jövő felé, minthogy a jelent legtöbbször beárnyékolja valamiféle befejezetlenségérzet. A remélt jövőnek mindig az a szerepe, hogy képzeletben beteljesít. Ezért tehát elméteket felkészítve legyetek józanok, és teljes bizonyossággal reménykedjetez abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok. (Pét 1,13). Innen van az, hogy az adventi időszak varázsa mindenkit megérint, hiszen ki ne értené, hogy az élet voltaképpen folyamatos várakozás valamiféle teljességre.

Nincs az életnek titokzatosabb dimenziója, mint a jövő. Ennél már csak az titokzatosabb, hogy az ember el tudja képzelni a jövőt, mi több, jövőképeket tud alkotni. Ebből a szempontból az emberi történelem semmi más, mint jövőképek folytonos küzdelme. Egy kort az is jellemez, hogy miként képzelel el a jövőt. Sajnálatos módon azt kell mondanunk: korunkban szinte általánosan elfogadottá vált az a gondolat, hogy az ember végső jövőjének a kérdéseivel, az üdvösség és a kárhozat összefüggéseivel, az emberi lét rendeltetésének, értelmének, céljának a nagy titkával nem kell már foglalkozni, s elég csak arra figyelni, amit az ember tervez és tesz a közeli jövőre nézve. Ez a rövidre zárt gondolkodás a jövőről valójában nem mer szembenézni azzal a nagy kérdéssel, hogy voltaképpen mi történik velünk abban a tapasztalatban, amit életnek hívunk. Vélhetően azért nem, mert akkor kiderülne, hogy a végső jövőről semmit sem tudunk.

A mi hitünk középpontjában is a jövő áll. Csakhogy a keresztyén üzenet nem elégszik meg azzal, hogy osztozik az egyetemes ember homályos jövővárásában, hanem egyenesen azt állítja, hogy a jövő Isten felől érkezik, és Jézus Krisztus megjelenésében teljesezik be. Abban a Jézus Krisztusban, aki már eljött, akinek belépését az ember történetébe karácsonykor ünnepeljük, s aki az idők végén eljövendő. A keresztyén várakozásnak

konkrét tartalma van, s mi sem áll tőle távolabb, mint valamiféle általános csodavárás.

Sőt, a keresztyén várakozás radikálisan realista, mert egyszer s mindenkorra leszámol azzal a megkísértő utópiával, amely az embertől várja sorsának végső beteljesedését. Nem véletlen, hogy az utópisztikus jövőképek sorra megbuknak, a maiak is meg fognak bukni, mert az emberről mindig kiderül, nem tud önmaga fölé emelkedni. A keresztyén várakozás tartalmának az a mélységes igazság az alapja, hogy az ember nem tudja megvalósítani létének beteljesülését. A keresztyén ember Istenre vár. S ennek az alapja nemhogy nem valamiféle hiedelem, ahogyan a keresztyénség ellenfelei és ellenségei sokszor gunyorosan mondják, hanem a lehető legmélyebb józanság, amely egyszer s mindenkorra leszámol azzal az utópiával, hogy az ember képes meghaladni önmagát, s majd némi igyekezettel elhozza a mindig várt, de soha meg nem valósult beteljesedést.

Ugyanakkor ez nem reményvesztettség, valamiféle végzetes pesszimizmus, hanem éppen ellenkezőleg, józan reménység, amelyet az alapoz meg, hogy a világ végső sorsa Isten kezében van, aki megváltó szeretetét megmutatta Jézus Krisztusban. Ezért adventi várakozásunk és karácsonyi ünnepünk a jelenben valójában előretékités a végső, üdvösséges jövőre. A hívő ember mindig ebből a végső, Isten által Jézus Krisztus érkezésében kijelentett jövőből látja a jelent, s nem a mindig homályos és zürzavaros jelen foglyaként, magára hagyatva spekulál a jövőről. Ez józan reménységének megingathatatlan alapja.

Köntös László

2021. november 27.

Amire nem gondolunk...

A karácsonyi történelek az ószövetségi ígéretek beteljesedésének kiemelkedő eseményei. A karácsonyi történetben válik az a mennyei ígélet földi valósággá, amit évszázadokkal előtte már a próféták megjövendöltek, mégpedig úgy, hogy azok konkrét és pontos meghatározásokat tartalmaztak a megváltó Jézus születésének előzményeiről, annak helyéről, valamint földi munkásságáról is. Felfogható, ezért érthető módon tudósít arról a Biblia, ami majd valósággá válik. A Heidelbergi Káté a 19. kérdés-feleletében szépen és tömören össze is foglalja, hogy Isten miként adta az emberek tudára kezdetektől fogva „*A szent evangéliumból, amelyet Isten már kezdetben, az Édenkertben kijelentett, majd a pátriárkák és próféták útján hirdetett, az áldozatokkal és a törvény előírta más szertartásokkal kiábrázolt, végül pedig az ő egyszülött Fia által beteljesített.*” Ezeknek

köszönhetően épült be az Isten megváltásának terve, a Messiás eljövételének ígérete Izrael népének gondolatvilágába, hétköznapi és ünnepi eseményeibe.

A karácsonyi történet csodálatos történése: Jézus születése, szinte berobban a kor napi eseményei közé, annak ellenére, hogy a földi beteljesedését egy folyamatként tárja elénk a Biblia. Ha végigolvassuk a történetet, és elképzeljük azt, vagy épp egy erről szóló filmet is láttunk már, akkor nagyon mozgalmas, eseménydús kép tárul elénk. Mennyei és égi jelenségek teszik nyilvánvalóvá, hogy egészen rendkívüli dolgok vannak készülöben, és közülük nem mind illeszthetők bele a megszokott történések közé, mert mennyei és égi jelenségek kísérik azokat. Az angyal megjelenése Máriának, majd Józsefnek és a pásztoroknak, hogy átadják az Isten üzenetét. A csillagok letérnek megszokott pályájukról, hogy együttállásuk fényével beragyogják és tudassák a Megváltó születésének helyét, akit a világ világosságaként küldött Isten, hogy ne legyünk többé sötétségben.

Ha nem csak a csodák ejtik rabul figyelmünket és gondolatainkat, akkor észre kell vennünk a jelentéktelennek tűnő mozzanatokot is. Ezekből sok van ebben a történetben. Ha megvizsgáljuk ezeket, akkor arra a megállapításra juthatunk, hogy a csodák mellett olyan egyszerű, hétköznapi, megszokott események is zajlanak, melyek az üdvtörténet részévé váltak.

Egy ácsmester és jegyese, többekkel együtt eleget téve a földi rendeleteknek, elindulnak a népszámlálás helyszínére: Betlehembe, ahonnan pedig mások indultak el arra a helyre, ahol születtek. Az események és a kötelezettségek előidézhetnek olyan nehéz helyzeteket, amint az Mária és József esetében is történt, hiszen Mária várandós volt, nem messze a szülés időpontjától. A szülés – születés nem kockázatmentes, de menni kellett, mert a törvények és rendeletek felülírhatják a szükséghelyzeteket is. Idegen helyen kellett szállást keresni, mert nem egy napi esemény volt mindez. Szállást sem volt egyszerű találni a megnövekedett létszámú városban... Ma is hallhatunk hasonlóról: megtelnek a szállodai férőhelyek, igaz nem feltétlenül egy összeírás miatt. Így nem mindig azt kapjuk, amit szerettünk volna, ahogy Mária és József sem azt kapta. Nem is beszélve az újszülöttről. Bárhol is születik meg egy gyermek, akár egy huszonegyedik századi kórházban, akár otthon, akár útközben a mentőben, vagy épp egy olyan szélsőséges esetben, ahol a jászol lesz az az átmeneti fekhely, melyet be kell rendezni a lehetőségekhez mérten.

Jönnek a látogatók is, többen és több alkalommal. Olyanok is lehetnek közöttük, akikre nem is

számolnak a szülők, mert messze laknak, mint a karácsonyi történetben a napkeleti bölcsek, vagy épp egész közel, mint a betlehemi pásztorok, akik megszokott napi feladataikat látták el nem messze attól a helytől, ahol Jézus született.

Azokat a veszélyeket sem lehet kizárni, melyek fenyegethetik a gyermeket, vagy akár a teljes családot, ezért menekülni kell úgy, ahogy a történet szerint a szülőpárnak és a kis Jézusnak is menekülni kellett Heródes gyilkos szándéka elől. Ez manapság is nagyon aktuális, hiszen sokan menekülnek családotól, mert az indulatok és szándékok semmit sem változtak az idők folyamán.

Hétköznapi cselekmények sora, melyek belefoglaltattak Isten világot megváltó szándékába, akaratába és végrehajtásának tervébe. Legtöbbször nem is gondolunk arra: ha Isten a jelentéktelennek vélt hétköznapi eseményeket megfelelően összeilleszti, és önmagukban alkalmatlan, de neki engedelmes embereket rendel a cselekmények véghezviteléhez, abból az emberiség megváltásának lehetősége válik valósággá, hiszen amit Isten megígért, azt véghez is viszi. Mi többségében, vagy egyáltalán nem látjuk, nem értjük azt, hogy e történések, hogyan illenek bele Isten tervébe. Tetteinkben számunkra csak a hétköznapi tennivalók körvonalazódnak, amelyekből csak e földi életre vonatkozó elképzeléseket tudunk formálni. Csodákat várunk, és azt szeretnénk, ha mi is képesek lennénk valami látványos, nagy dolog véghezvitelére. A karácsony azonban arra is emlékeztet bennünket, hogy Istennek semmi sem lehetetlen. *„Ne hiúsítsuk meg Isten bölcs szándékát, s a számunkra ezen a világon hozzáférhetetlen tudás hajszolása közben el ne apadjon bennünk a hit és a bűség... Az eredményt bízzuk Istenre, végülis Ő tesz mindent mérlegre.” (J. I. Packer)*

Péntek István
presbiter

Fiatlódás

Kisbabák vagytok nénikék,
kisfiúk vagytok bácsikák!
Látni kell: csak az évek repültek el
jajj, de messze,
pedig itt vannak mind az összesek.

Hány karácsony színes szikralángja
szórja szívünk pitvarába
az összes régi téli estnek
-amik most elevednek meg -,
minden csacska illatát.

Zanócz István

Karácsonyi történet

Narrátor: Poros volt a padlás, nagyon poros. A kisfiú, mint minden rendes kisfiú mégis kíváncsi volt. Érdekelte a nagy koffer, amely még nagyapóé volt. Két nagy bőrszíjjal volt átfogva, de már nem kellett bezárni semmit. A kisfiú odamerészkedett a nagy bőröndhöz. Kíváncsian nézte a nagy csatokat, és végül elszánta magát, hogy kinyissa.

A bőrönd sötét volt, és a padláson se sok volt a fény. Mégis kutatni kezdett, hátha talál benne valamit a feketeségen kívül. S tényleg volt benne valami. Egy könyv. Régi volt és poros. Ám nagyon szép, és fényes lehetett újkorában. A címe az volt: *A legszebb történet*. A kisfiú kinyitotta. A betűket még nem ismerte teljesen, így tudta, segítséget kell kérnie. Ám előbb jó lesz leporolni magát, mert így édesanya elé nem állhat. Lemászott a padlásról, és elkezdte magát tisztogatni. Aztán eszébe jutott valami. Jobb lesz a nagyit megkérni. Nehéz lenne édesanyának megmagyarázni, hogy mit keresett a padláson. Így hát a nagy szobája felé vette az irányt.

Bekopogott. Nagyi épp a Bibliát olvasta. Szinte mindig ezt csinálta, ha éppen nem hímzett, vagy varrta a szakadt nadrágokat, ami a kisfiúról került oda időnként. Meg persze mindenben segítségére volt a családnak. A kisfiú belépve hóna alatt a könyvvel köszönt szépen:

Kisfiú: Szia, mama. Nézd, mit találtam a padláson.

Nagyi: Mit kerestél te a padláson édes lelkem? Még össze is törhetted volna magad. Ha anyád megtudja lesz nemulass.

Kisfiú: Kérlek, ne mondd el neki. Inkább nézd meg, mit találtam. Egy könyvet nagypapa régi kofferjában.

Narrátor: A kisfiú átnyújtotta a könyvet. A nagyi felismerte, és felcilllant a szeme.

Nagyi: Ó, igen, ezt ismerem. Ez egy régi szép könyv Jézus születéséről. Nemcsak gyermekeknek való, és versben mondja el a történetet, meg persze az üzenetét.

Kisfiú: Elolvasod, nagyi? Tudod, még csak a „t” betűig jutottunk el, és nem tudom az összes szót elolvasni.

Nagyi: Rendben, akkor figyelj, mert ez valóban a legszebb történet.

*Régen történt az idő közepén
Mikor egy éjjel eljött a Fény
Beragyogta a nagy éjszakát
Elhozta Isten tiszta mosolyát.*

*Nagy volt a távolság,
Nem találta ember a társát
Egy kicsiny nép elnyomásban élt
S nem látta meg léte értelmét*

Narrátor: Aztán, mint aki megfeledkezett magáról így folytatta:

Nagyi: S a távolság sajnos nem változott. Az ember ma is keresi azt az állapotot, amelyben igazán békére, nyugalomra lelhetne. Keresi a lehetőségek egész tárháza mellett azt, amiért igazán érdemes élnie. Igazából Istent keresi, Őrá vágyik, fényt akar a sötét helyett, tiszta gondolatokat, igazi érzéseket, őszinte szavakat, valódi jószágot. S az ősi történet számunkra itt lesz igazán a mienk. Bár lehet, hogy te ezt még nem érted. Inkább olvassuk tovább.

*Elindult egykor egy házaspár,
Betlehembe érve már későre jár.
Hosszú az út az égből a földre,
Míg elér Isten az emberek szívébe.*

*Mária már járadt, lepibenne,
Isten fia is megszületne,
Csak hely nincs épp számára,
Nem fogadják be a világba.*

*Ma is keres helyet nálad,
Odaadnád neki az ágyad,
Ajtódat kinyitnád előtte,
Beengednéd-e a szívedbe?*

Nagyi így folytatta: Képzeld csak el. Egy istállóban kapott helyet a világ megváltója. Itt, ebben a félreeső falucskában, egy jászolban fordult meg a világ szekere. Itt történt a nagy csoda: földre jött az Isten.

*Karácsonykor de mélyre szállt:
emberré lett, hogy így segítsen.
Nézd Betlehem kis jászolát:
lentről néz fel reánk – az ISTEN!*

(Fiüle Lajos: De mélyre szállt)

Narrátor: S ekkor belép a szobába apa. Hallotta a beszélgetést, és kíváncsian nézi a könyvet.

Apa: Azt hittem ez már elveszett. Milyen jó hogy meglett. Apa régen ebből olvasott fel karácsonykor esti mesét.

Nagyi: Igen, nagyon szerette ezt olvasni.

Kisfiú: Na, mama olvasd tovább.

Apa: Majd én, már olyan régen láttam.

*Kint a hatalmas pusztában,
A hideg csillagos éjszakában,
Pásztorok üldögélnek,
A tűz mellett melegednek.*

*Fázósan bíjnak össze jubaik,
A pásztor-szív is fagyoskodik.
Nem kapott elég fényt, meleget,
Elvesztette a reménységet.*

*Szóra, ígére éhes a lelkük.
Egyhangúan telik életük.
A belső tűz épp hogy csak pislákol,
De lánggra lobbanna az égi lángtól.*

*S ekkor az irdatlan nagy éjszakában,
Égi fény kel, és angyalok szavában,
Megszólítja Isten a pásztorokat,
Hagyják ott a pusztában juhait.*

*Mert megszületett, akiket régen vártak,
Meváltója lett a nagyvilágnak.
A jel egy pólyába van betakarva,
Ott sír anyja kebelén az Isten Fia.*

Dórika: Sziasztok, hát ti meg mit csináltok?

Narrátor: Azzal Dórika, a kisfiú 4 éves kishúga belép a szobába.

Kisfiú: Nézd, ezt találtam a padláson.

Dórika: Szép könyv. Kié?

Kisfiú: Nagypapám volt, de most már az enyém.

Narrátor: Dórika kicsit legörbíti a száját.

Dórika: Én meg sem nézhetem? Miért minden a tiéd? Soha nem adsz nekem semmit.

Apa: Na, el ne kezdj sírni. Persze te is megnézheted, és majd én olvasok belőle nektek. Amúgy meg épp ott tartunk, hogy jön az angyalok kara a mennyből. Dórika, te tudod, hogy mit mondtak az angyalok, amikor megérkeztek a pásztorokhoz. A gyermekistentiszteleten tanultátok.

Dórika: Igen. Így van. Figyeljétek: Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön béke, és az emberekhez jóakarát.

Apa: Nagyon ügyes vagy szépen mondtad.

*S ekkor a pásztorok elindultak,
Hogy megnézzék, mit angyalok mondtak,
Megérkeztek az istállóhoz,
A jászolban fekvő Megnáltóhoz.*

Narrátor: Ekkor tényleg kopogtak az ablakon. Mindnyájan összereztek. Nagy fiúk voltak, betlehemeztek. Pedig ez már annyira nem szokás, de náluk még élt a hagyomány. Anya a konyhából meghallotta a zörgést, és betessékelte őket a házba. Ekkor mind kijöttek mama szobájából, és hallgatni kezdték a pásztorokat.

1. pásztor

*Szép jó estét kívánok!
Engedjék meg, míg beballagok
Jézusomnak ajándékot hozok.
S hogy mit is adhatok, halljátok:*

*Szívem minden szeretetét,
Kicsiny kezeim jóra igyekevést,
Nem bántani, inkább jót tenni,
Abol lehet s tudok, segíteni.*

2. pásztor:

*Nem nagy kincsek ezek emberek szemében,
Nem hisznek már sokan a szép érzésekben.
Am ha e Gyermekhez értél, nem tehetsz egyebet.
Szeretned kell, ahogy téged ő szeret.
E házat, s lakóit pedig áldja meg az Isten,*

*Legyen velük irgalma minden időben,
Sok jóval, szeretettel gazdagítsa őket,
Békével, reménnyel szépítse szívüket.*

Anya: Köszönjük fiúk, hogy eljöttetek, és ilyen szépen köszöntöttetek. Nézzétek. Van itt finom mézeskalács, meg bejgli. Vegyetek belőle, amennyi jól esik.

Pásztorok/fiúk: Köszönjük szépen! Mi indulunk is tovább. Isten áldja meg magukat! Boldog karácsonyt!

Mindenki: Nektek is.

Kisfiú: Apa, van még a könyvből hátra?

Apa: Igen, még van néhány versszak.

*A pásztorok után bölcsék érkeztek,
Királyai a mesés Keletnek.
Csillagot láttak fenn az égen,
Mely ragyogott szép fényesen.*

*Király jöttét hirdette - így tudták,
Keresték őt, és megtalálták.
Itt e méltatlan környezetben,
A mindenség királyát anyaölbén.*

Anya: Ez meg milyen könyv?

Kisfiú: Egy könyv a legszebb történetről. Én találtam fenn a padláson.

Anya: Mit kerestél te ott fenn? Miért mentél oda?

Kisfiú: Hát, meg akartam nézni, mi van fent, és nagypapa kofferében ezt találtam.

Anya: Nem szeretném, ha még egyszer felmennél oda. Le is eshettél volna. A könyvnek viszont örülök, és annak is, hogy elmondtad az igazat.

Kisfiú: Lassan mennünk kell a templomba. Én is pásztor leszek.

Apa: Látom, tereled a szót. Ne feledd, mit mondtott anya. Ha kíváncsi vagy, felmegyünk együtt, de csakis velem, értetted.

Kisfiú: Igen, értettem.

Dórika: Én meg angyal leszek, s lesz glóriám, meg angyalszárnyam is.

Apa: Te, anélkül is angyal vagy. Na, jól van, akkor indulhatunk is öltözni.

Dórika: Szerintem, mire hazaérünk, az angyal elhozza a fát, meg az ajándékokat.

Kisfiú: Nekem már elhozta, mert a legszebb történetet hallottam. Ez a könyv a legjobb ajándék karácsonyra.

Nagymama: S a legnagyobb ajándék az, hogy Jézus eljött erre a világra, hogy a legszebb történetnek mi is a részesei lehessünk.

*„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy
egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne
vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)*

Koncz Zsolt

Karácsony

Hideg karácsony ismerünk már,
Minket otthon meleg szoba vár.
Ott a család, a fa, az ajándék,
Oly szép, s meghitt ez a kép.

Pedig vannak, akiknek nem ilyen,
Akiket nem vár otthon senki sem,
Akiknek nem jut, mi nekünk van,
Kiknek tényleg hideg karácsonyuk van.

Kellene, mi hiányzik nagyon,
Szeretet adj Isten e karácsonyon,
Nem elmondott olcsó szlogeneket,
Hanem valódi, igaz érzéseket.

S kell e világnak ma is Fiad,
Ki felülmúlja vágyainkat,
Kiben megjelentél te magad,
S lebontottad a falakat.

Légy velünk Isten, mint akkor,
Mikor elég volt neked egy jászol,
Mikor egy csillag felragyogott,
S pásztor nép a földre rogyott.

Ne hagyj el minket Mindenható,
Legyen szívünk neked való.
Ragyogd be e világot fényeddel,
S az árnyakat űzd messze el.

Ilyen karácsonyt adj nekünk,
Hogy ne vesszen el reményünk,
Hogy mind tefeléd induljunk,
S előtted mi is földre hulljunk.

Hogy égbe emeljen Jézusunk,
Ő legyen életünk és utunk,
Higgyünk, bízzunk mindvégig,
S elérkezünk mind a célig.

Itt vagyunk már Betlehembe
Mi utunknak csak a kezdete
Itt fordult meg minden e világba
Mikor eljött Megváltója

Ő ragyogja be ünnepünk,
Ő töltse meg szívünk lelkünk,
Hogy bárhol legyünk, ne feledjük
Immānuel: Isten velünk.

Karácsonyi körlevél a Magyar Református Egyház minden gyülekezete és intézménye számára

„Simeon akkor karjába vette a gyermeket, áldotta az Istent, és ezt mondta: Most bocsátod el, Uram, szolgádat beszéded szerint békeséggel, mert meglátta szemem üdvösségedet, amelyet elkészítettél minden nép szeme láttára.” (Lk 2,28–31)

Keresztyén Testvéreink!

Világunk gyötrődésében Simeon imádsága biztos oltalmat ad. Amikor József és Mária felmegy Jeruzsálembe hálát adni Istennek Jézus születéséért, a templomban istenfélő emberrel találkoznak, Simeonnal, aki egymaga köti egybe az Ó- és Újszövetséget, Isten örök közeledését hozzánk. Simeon karjába veszi a kisgyermeket, íme, a régi hordozza az újat. Éneke pedig hálaadás is, mert Krisztusban teljesül Isten és ember új szövetsége, íme, a régi is áldást nyer az újból.

Örülni szeretnénk, de gyötrődünk, mert szétzilált emberi kapcsolataink megterhelik a karácsonyi ünnepet is. De Isten soha sincs távol tőlünk. Hűsége és irgalma megerősíti hitünket, és örök szeretetére irányítja reménykedésünket.

Simeon imádságában felragyog az igaz hit, mert ő hosszú évtizedeken át várakozva biztos igazságnak tartotta Isten ígéretének teljesülését, egyúttal teljes szívvel bízott abban, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem neki is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékoz, ingyen kegyelméből, egyedül Krisztus érdeméért. Arra kérjük Istent, hogy a Szentlélek hozza létre bennünk is ezt a hitet az evangélium által!

Hisszük, hogy Isten a mostani karácsonyi ünnepünket is betölti a nekünk szerzett üdvösség szent erejével. Jézus születése napján láthatóvá válik az, hogy Isten nem mond le rólunk, és mindig hűséges marad ígéreteihez. Sok hamis hír és félelemkeltés közepette és ellenére az örök jó hír, az evangélium bátorítja a mi nemzedékünket is. Isten „minden népek szeme láttára” megmutatja, hogy nála van a gyógyulás, a szabadulás, az élet teljessége. Isten az élet, nélküle élni olyan, mintha nem is élnénk. De lám, a gyermekben ott rejlik a várva várt vigasztalás, világosság és feltámadás.

Kérjük hát egy szívvel, egy lélekkel Istentől e nagy áldás kiadását, és kívánjuk a Kárpát-medencei Magyar Református Egyház minden gyülekezetének és a nagyvilágban szétszórtan élő református hittestvéreinknek, hogy ezen az ünnepen is teljes örömünk legyen az érettünk megszületett Krisztusban, aki a jövő, és mi együtt követjük őt.

Testvéri köszöntéssel a kárpát-medencei egyházkerületek püspökei és főgondnokai 2021 karácsonyán

A SZÜLŐK TÍZPARANCSOLATA

Kádár Annamária

Mit akarjunk adni a gyerekeinknek útravalóul, sikert, pénzt, elégedettséget, boldogságot?

Útravalóként olyan hamuban sült pogácsát adhatunk gyermekünknek, amivel mindezt megteremtheti magának. Annak a képességét is érdemes odaadni, hogyha nincs siker, pénz, boldogság, hogyan tudjon felállni egy nehéz helyzetből, hogyan tudja megkeresni az erőforrásait. Élményekkel, emlékekkel, történetekkel tarisznyálhatjuk fel, hogy utazása során meg tudjon küzdeni a hétfejű sárkánnyal.

Szülőként, pedagógusként meg kell adnunk a gyermeknek a lehetőséget arra, hogy belső képei segítségével saját világa varázslójává váljon. Így sokkal nagyobb a valószínűsége annak, hogy felnőttkorában bátran, hittel fog küzdeni az életében és környezetében kívánatos változásokért, a saját boldogságáért, a saját sikeréért.

Hogyan ne rontsuk el a gyereket? Mi lehet a sorvezetőnk abban, hogy „elég jó anyák” vagyunk-e?

Írtam egy nevelési tízparancsolatot, amit a gyermekünk képzeletbeli kívánságlistájára írna:

1. Légy gyerekes! Ez sokat segít nekem a felnőtté válásban.
2. Fogd meg-, és engedd el a kezem! Mindegyiket akkor, amikor kell.
3. Élményeink, emlékeink, szertartásaink, rítusaink a legnagyobb közös kincseink. Legyen idő az apróságokra!
4. Kérlek, ne hasonlíts senkihez! Én, én vagyok, és így vagyok jó.
5. Higgy bennem, bízz bennem! Hited hamuban sült pogácsaként kísér vándorutamon. Nem a te álmaidat váltom valóra, hanem a sajátjaimat. Tudj örülni ezeknek!
6. Én vagyok a te királylányod, királyfid. Értékes vagyok! Kérlek, szeress feltétel nélkül!
7. A legnagyobb ajándék, amit adhatsz, az idő a véges életedből, és hogy mellettem állsz, amikor szükségem van rád.
8. Mesélj nekem nagyanyámról, nagyapámról, önmagadról, gyermekkori élményeidről! Ahhoz, hogy repülni tudjak, szükségem van gyökerekre is!
9. Mutasd ki az érzéseidet, beszélj róluk, oszd meg velem, mi az, aminek örülsz, mi az, ami fáj. Így én is legyőzhetem a belső sárkányaimat.
10. Legyen türelmed kivárni munkád eredményét! Sokszor úgy gondolod, hiábavaló volt, de ez nem igaz, csak pillanatnyilag tűnik úgy.

+1

Ne aggódj, hogy mi lesz majd velem, ha nem leszel! A meséiden, történeteiden, emlékeiden keresztül mindig élni fogsz bennem.

Lehet-e, szabad-e teljesen figyelmen kívül hagyni a versenyképesség-ipart, a teljesítmény nyomást? Végül is a világ is ilyen, nem?

Nem lehet figyelmen kívül hagyni. De érdemes megállni, fellélegezni, időnként kiszállni a mókuserékből.

Mit tartasz anyaként a saját legnagyobb erényednek, és mi a gyengeséged?

A legnagyobb erényem, hogy derűs vagyok, sokat nevetek, hogy bele tudom szeretni a világot gyermekem szívébe. Hogy át tudom neki adni azt az alapérzést, hogy a világ az egy jó hely, ahova érdemes volt megszületni, ahol érdemes elindulni, ahol érdemes küzdeni dolgokért. Hogy örök gyermek maradok.

Gyengeségem, hogy sokszor szeleburdi vagyok, szétszórt, néha öntörvényű. Olyan, mint Harisnyás Pippi, aki a valóság helyett a képzelet világában szárnyal.

Hogyan választod szét, hogy mi az, aminek a megváltoztatásáért kell dolgozni, és mi az, amit el kell fogadni? Tanulható ennek a bölcsessége?

Nem véletlenül fohászok így *Assisi Szent Ferenc*: „Uram, adj türelmet, hogy elfogadjam, amin nem tudok változtatni, Adj bátorságot, hogy megváltoztassam, amit lehet. És adj bölcsességet, hogy a kettő között különbséget tudjak tenni.” - Ez a kiegyensúlyozottság legfontosabb titka. Mindenki saját tapasztalatán keresztül tanulja meg elengedni a lényegtelen dolgokat. Nem egyszerű, sokszor hosszú és nehéz út vezet el eddig.

Mitől leszünk anyaként rugalmasok?

A gyermek az egyik legjobb EQ fejlesztő. A rugalmas alkalmazkodóképességünk úgy fejlődik, hogy belekerülünk rengeteg élethelyzetbe, kényes nevelési szituációba, amely, ha akarjuk, ha nem, rugalmasabbá tesz. Mire megszokunk egy egyensúlyi állapotot, az máris felborul. Folyamatosan kell alkalmazkodunk, alakulnunk, újjászületnünk.

Mit adunk a gyerekeknek a meséléssel?

A legtöbbet, amit adhatunk: a belső képteremtés művészetét. Ezzel álmodja meg égigérő álmait, szelídíti meg vágyait, győzi le félelmeit. A gyermek a mesehallgatás során nemcsak a mesélő szülőre, hanem befelé is figyel, lelki szemei előtt megelevenedik a történet, és a saját vágyainak megfelelő fantáziaképet alkot.

Mesehallgatás közben nagyon intenzív belső munkát végez, elképzeli, amit hall, és egy belső illusztrációban megrajzolja saját történetét. A mesélővel való személyes kapcsolata segíti abban, hogy érzelmi biztonságban érezze magát, ellazuljon, átadja magát annak a lebegő tudatállapotnak, amelyben a belső képvilágát megelevenítheti, és létrehozhatja a belső mozit.

***Neked melyik a kedvenc meséd/mesetípusod?
Változik-e?***

Kedvenc mesém a Kisködmön. Főhősének, a jómódú parasztembernek volt egy lánya és egy felesége. Egy nap érkezett hozzájuk háztűznézőbe egy legény, s az apa leküldte a lányát a pincébe, hogy legyen mivel megkínálniuk a vendéget. A lánynak ekkor szemébe ötlött a pince oldalához támasztott káposztáskő. Erről az jutott eszébe, hogy ha majd férjhez megy, és kisfia születik, vesz neki egy ködmönt a vásárban – de ha a kisfiát agyonüti a káposztáskő, akkor kire marad majd a kisködmön...?

Ezen úgy elkeseredett, hogy bánatában sírva fakadt. Mivel sokáig nem tért vissza, hamarosan lement utána az apja és az anyja is, s meghallva a nagy problémát, mindketten rázendítettek a sírásra. A kérő épp csak hanyatt nem vágta magát, olyan jóízűt nevetett, és azt mondta: ha még három ilyen bolondra akad, mint ezek, elveszi a lányt feleségül.

El is indult, s az út során hamarosan találkozott egy emberrel, aki a diót vasvillával hányta fel a padlásra. A legény vett egy vékát, és fél óra alatt felhordta benne a diót. A következő ember, akibe beleütközött, teknővel hordta be a világosságot a házba. A legény rajta is segített: fejszével vágott két ablakot a falba, s mindjárt világosabb lett. Harmadjára egy asszonnyal hozta össze a sorsa, aki a csirkéket akarta a kotló alá dugni, de ez nem sikerült neki. A legény megmagyarázta neki: ha jön a héja, akkor a kotló dugdosás nélkül is maga alá veszi a csibéit. Miután továbbállt, azt gondolta magában: hála Istennek, megtaláltam mind a három bolondot! Hazament, és két hét múlva megülték a lakodalmat. Lett nekik egy kisfiú, vettek is neki egy ködmönt, de a káposztáskő nem ütötte agyon. Itt a vége, fuss el véle.

Nem változott, gyermekkorom óta ez egyik kedvencem. A mese a nem megfelelő problémamegoldási stratégiákról, az önbeteljesítő jóslatok erejéről szól.

Koncz Andrea

Zanócz István versei

Kiskarácsony, nagykarácsony

*Kiskarácsony, nagykarácsony
itt van immár minden álmom:
baba bölcső, meleg fészek,
szeretlek és szeretnélek,*

*Kiskarácsony, nagykarácsony
nem ismersz és nem is várom.
Harmatos ima az Isten,
kutatom, hogy kiderítsem...*

*Kiderítsem miért élet
kiderítsem miért végzet
miért van, hogy néha csak zaj
miért van, hogy néha csak zaj*

*Kiskarácsony, nagykarácsony
ami álmom, máshol látom
baba bölcső jajj, de fészek,
szeretettel szeretnélek...*

Hajóút

*Árbócnak tűnik a gyertya.
Hajózzuk át a kétségeket ma.
Sejthetjük, hogy az ember
nem veszít, de lehet nem nyer.*

*Reméljük azt, hogy a lángok;
a tábornász tetején: lányok!
Aki szoknyájuk peremén
tartják az örökkévalóságot.*

*Így megyünk át az életen
és megítélve szörnyű tévesen
összekeverjük a jót a jobbal,
azt ami lesz, a múlttal.*

Villanófény

*Na most van ez a fenyőfa,
na most van ez a szaloncukor,
villanófények vannak
a szembogarainkban...*

*Na most a szeretet, az, ami.
Isten, na most akkor, aki.
Itt ez tulajdonképpen imádat,
amit majd egy villanófény áztat.*

*Abban a villogásban, amiben,
-na persze, szeretetnek hiszem -
kérdem én, laikusán, egy lépést
tehet feléd egy kicsi lépést??*

Az asszonyokat nem lehetett megszüntetni

Sütemények, csivitelés, kézimunkakörök – a nőszövetségi munka hallatán bevallom, sokáig a kosztümös filmekből ismert jelenetekre asszociáltam. Pedig a nők imádságos jelenléte és áldozatos, bátor szolgálata az egyházban mindmáig hegyeket mozgat meg.

Már hat éve tartott a második világháború, amikor az egyház akkori vezetői egyöntetűen úgy látták, itt az ideje az asszonyok színre lépésének. *Ravasz László* dunamelléki püspök két teljesen eltérő karaktert: *Pilder Mária* erdélyi diakonisszát és *Zsindelyné Tüdős Klára* divattervezőt, az első filmrendezőnőt, *Zsindely Ferenc* politikus feleségét kérte fel az Országos Református Nőszövetség elindítására. Feladatuk a gyülekezeten belüli és kívüli jószolgálati és női lelki munka megszervezése volt. Összefogás és szövetség – így kezdődött az a sokszor láthatatlan, ám nagy horderejű szolgálat, amelyet a nők egymásért, a gyülekezetekért és az elesettekért végeztek a huszadik században, és végeznek most is.

Bár a Nőszövetséget 1950-ben hosszú évtizedekre feloszlatta az akkori államhatalom, az asszonyokat nem lehetett megszüntetni. A rendszerváltás után újjászerveződő szövetség ugyancsak legendás vezetője, *Pásztor Jánosné* találó megjegyzése lett a Kálvin Kiadó gondozásában nemrégiben megjelent, a Magyarországi Református Nőszövetség történetéről szóló kötet címe is. Az egymásba szövődő életutak és emlékképek gyűjteményét *Bagdán Zsuzsanna*, a Reformátusok Lapja korábbi újságírója írta és szerkesztette. A kiadvány első felében a szövetség történetének élvezetes elbeszélését tárja elénk megrajzolva egy-egy nőszövetségi alak és megmozdulás érdekes vonásait és a korokon átívelő, ámulatba ejtő összefüggéseket is. A könyv második felében a Zsindelyné Tüdős Klára-díj díjazottjainak portréit olvashatjuk a díjátadókon elhangzott laudációk alapján. Életútjukból kirajzolódik a Nőszövetség hitvallása, szolgálata, mással össze nem hasonlítható jelensége református közösségünkön belül.

Csakugyan: krisztusi lelkülettel végzett munkájukba a lelkiélet megszervezése, a társadalmi szolgálat, a háború idején még az üldözöttek bújtatása is beletartozott. Ez bizony nem pusztán a szabadidő értelmes eltöltésére tett törekvés volt, hanem bátor és tudatos akciók sorozata, hogy betöltsék azokat a helyeket, amelyeket mások nem tudtak vagy nem akartak betölteni. Olykor persze a mindennapok csendes, imádságos munkájával. Ha az

ember Isten képmására teremtett, akkor ezek a lányok és asszonyok Isten szívéből tükröznek vissza valamit. Nemcsak a finom sütemények és a szegények iránti adakozókedv jellemezte és jellemzi őket, hanem a hit igazságainak mélyebb megértésére való törekvés is, ezért is szerveztek például maguknak bibliaiskolai képzést.

Bár a járvány miatt a Zsindelyné Tüdős Kláráról elnevezett, a Nőszövetség tagjainak szolgálatát elismerő díj tízéves jubileumáról csak otthonaikban emlékezhetek meg, a kötet méltó és hiánypótló összegzése annak a tevékenységnek, amelyről eddig nem hallottunk eleget, igaz, e tevékenység hiánya igencsak hangos lenne. Kiderül ugyanis, mennyiféleképpen lehet Istent szolgálni, a jóra igyekezni és egymást megbecsülni. Hogy az imádság hegyeket mozdíthat meg, az asszonyok odaadó törődése pedig sebeket kötöz be – nemcsak az árvákét és az özvegyekét, hanem akár a részekre szakadt egyháztestét is. Ki gondolta volna, hogy a nők imádságai jelenthették többek között a Kárpát-medencei egyesített református egyház létrejöttének egyik legfontosabb előkészületét? Bagdán Zsuzsanna nem kevesebbet állít, ezzel is rávilágítva, hogy a Példabeszédek könyvében megénekelt derék asszonynak a 21. században is vannak élő példái.

Valóban példaadók azok a nők, akik szövetségük létevel is bizonyítják, hogy milyen az a testvériség, amely építőleg hat rájuk és környezetükre is. A szépség, a rendszerezettség, a bátor erőfeszítés, a legkisebbek felemelése és egymás méltánylása az élő Istenről szóló tanúságtételek.

Ahogy egy a könyvben idézett egyházi újságíró egyszer megjegyezte: ezek az asszonyok valóságos református titkosügynökök. Szerepük a szerző szerint ma, a világjárvány közepette még inkább látható és értékelhető, hiszen az elmúlt időszakban kiderült, hogy a hétköznapi tettek mekkora jelentőséggel bírnak egész társadalmunk számára. Egy, a mostanihoz fogható nehéz időszak persze nem ismeretlen az idősebbek számára, és a még korábbi elődök számára sem volt az. És ha számukra volt remény – márpedig történetük szálain ez ragyog át –, akkor számunkra is lehet.

A nők, akik egymás szövetségesei, hagyják, hogy Isten egybeszöjje őket mások javára is. Nagy távok leküzdésében vagy egy-egy általuk készített, meleg takaró ölelésében a szeretet válik kézzelfoghatóvá. A Biblia szerint az utolsó idők jele, amikor az sokakban meghidegül. Az ő puhaságuk viszont sok keménységnél szakításállóbb. Vajon becsüljük-e eléggé, amit az egyháznak és a világnak jelentenek? Tiszteljük-e bennük az isteni képmást? És merjük-e követni példájukat. *(Jakus Ágnes reformatus.hu)*

Gyerekkoldal

A hír egy olyan információ, amit még nem ismersz, nem hallottál. A világban sok minden történik: jó és rossz dolgok is. Esténként, a híradóban ezekről a dolgokról beszélnek például a TV-ben. Híreket lehet hallgatni a rádióban is, de olvashatunk hírekről az újságban vagy az Interneten. Vannak hírek, amelyeket csak kisebb csoportok tudnak. Aztán vannak olyan hírek, amelyek csak a család számára fontosak. Jó hír például az, ha karácsonykor esik a hó és minden szép fehér. Ráadásul lehet szánkózni is!

Az első karácsonyon is elhangzott egy nagyon különleges hír. Egy örömhír, amit egy különleges személy mondott el. A pásztorok, akik a bérányaikra vigyáztak aznap éjszaka, amikor Jézus megszületett, érezték, hogy valami különleges dolog készül. És valóban, meg is történt! Egyszer csak egy angyal jelent meg előttük! Nagyon megrémültek, hiszen soha nem láttak még angyalt és nagy fényesség vette körül őket. Az angyal látta, hogy félnek, és megnyugtatta őket:

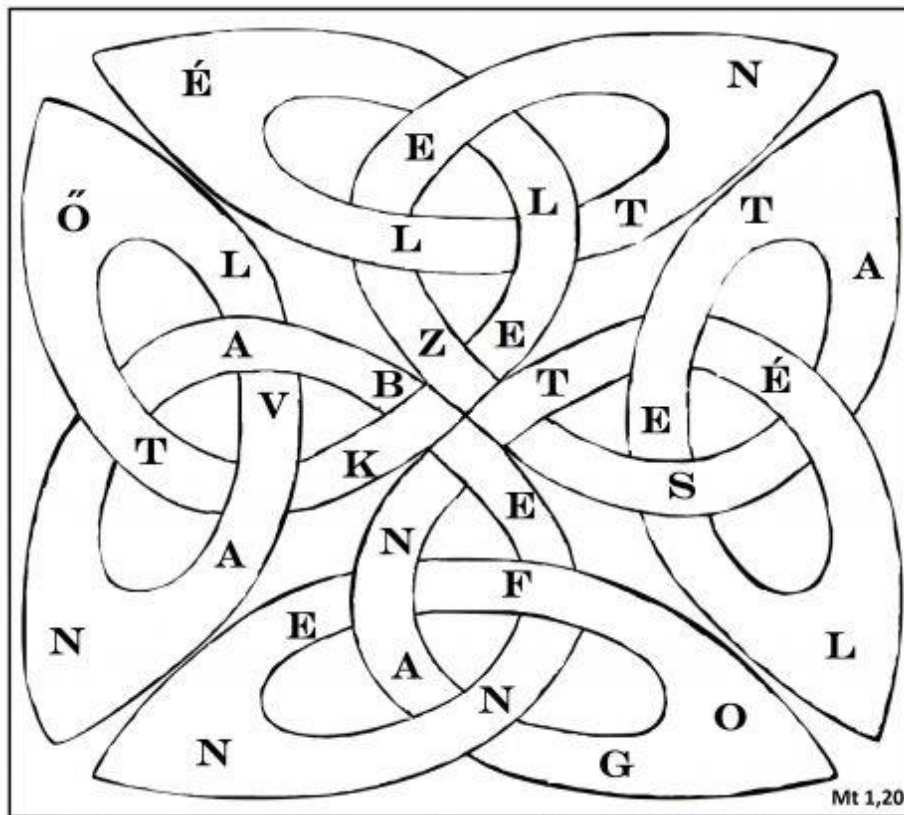
- Ne féljete, mert nagy örömhírt hoztam Istentől! Ez az egész világ öröme! Ma született meg Jézus Krisztus, Isten Fia, Betlehemben!

A pásztorok először elcsodálkoztak, majd ők is nagyon boldogok lettek. Az örömhírtől nagy öröm költözött a szívükbe. Hát még, amikor meglátták a sok-sok angyalt, akik a hírhozó mellett álltak és énekeltek Istenről és a megszületett királyról, Jézusról.

A pásztoroknak Isten követői, az angyalok beszéltek Jézus születéséről. Nekünk ma nem angyalok mondják el, hogy megszületett Jézus, hanem például a szüleink vagy nagymama, vagy épp tiszteletes bácsi, tiszteletes néni. De ők is örömhírt mondanak nekünk. Hallod ezt az örömhírt?

Megszületett az első karácsonyon az Isten Fia! Örüljünk együtt a pásztorokkal és mindenkiivel, aki hallja és érti ezt!

**Fejtsd meg az angyal szavait arról, hogy Mária kinek a gyermekét hordozza!
Találd meg az első betűt, és onnan indulj!**

Megfejtés: _____

Milyen állatokat látsz a jászol körül? Sorold fel!

Megfejtés: _____

Színezd ki!

Istendicséretre ösztönöz a sok gyönyörűséges ének

Az új énekeskönyvvel több mint tízéves munka fejeződött be. A munkafolyamatokról és műhelytitkekről beszélgettünk **Fekete Károllyal**. Illényi Éva interjúja a Reformátusok Lapjából.

Az elmúlt hónapokban szinte minden interjúalanyom hangsúlyozta, hogy nagyon várja az énekeskönyvet. Beszélgettem olyannal, aki részt vett a munkafolyamatokban, mint Papp Anette egyházzeneész vagy Pölcz Ádám nyelvész, aki tanít a kántorképzőn is. Mindannyian egybehangzóan azt mondták, már nagyon érett, hogy elkészüljön. Amikor először a kezébe vette az új énekeskönyvet, mire gondolt?

Nagyon jó érzés töltött el, mert hosszú várakozás után nagy adósságot törlesztettünk. Hálás vagyok Istennek, hogy nem hiába dolgoztunk a Liturgiai és Himnológiai Bizottság tagjaival a szerkesztésen. Gyülekezeti istentiszteleteink és különböző alkalmaink gazdagodhatnak meg az új dallamok és szövegek segítségével. Énekeskönyvünk a tartalmával és a megjelenésével egyaránt felzárkózott az európai protestantizmus elmúlt években kiadott énekeskönyveihez. Örömmel forgatom, és Isten dicséretére ösztönöz a sok gyönyörűséges ének.

Az új énekeskönyvünk nemcsak megújult tartalommal, de megújult beosztással is segíteni kívánja az éneklés liturgikus funkcióját, az adott istentisztelet rendjének és az egyházi év ünnepi időszakainak megélését. A korábbi változat ötvenöt, legkritikábban használt énekének kivételével fellelhető az előző énekeskönyv teljes énekanyaga. Emellett kétszázötven új éneket is tartalmaz.

A korábbi 512 énekből csak azt a mintegy félszáz éneket hagytuk ki, amelyek hetven év alatt sem tudták megszerettetni magukat velünk. Az énekcsoportokra osztott számozással, amely az énekanyag további bővítésére hív – hiszen még vannak a csoporton belül kiadó számok – azt szeretnénk ösztönözni, hogy az énekeskönyv ügyének gondozása, a használat közben megmutatózó további alakítás ne válasson olyan hosszú ideig magára, mint ahogyan az most történt. A megújult beosztással az éneklés liturgikus funkcióját kívánjuk segíteni az istentiszteleteinken, hogy az adott istentisztelet rendjét és az egyházi év ünnepi időszakait jobban lehessen követni. Ezért rendeztük egyházi énekeinket három nagy fejezetbe: zsoltárok, dicséret, bibliaköri énekek. A fejezetek belső tematikus egységei szabadabb keretbe kerültek, hogy könnyebb legyen a szövegek gazdagságát fölfedezni. Nagyon vártuk már azt is, hogy a dallamok minden éneknél megjelenjenek.

A kevésbé ismert, ám értékes tételeknél szöveg- és dallamigazítással próbáltuk növelni azok használatának jövőbeni esélyeit, illetve kiegészítettük az énekeskönyvet már ismert és igényelt, valamint az eddigi énekanyagot témában és stílusban gazdagító új énekekkel. Szinte minden fejezet elején szerepelnek az adott témához, ünnepkörhöz ajánlott, oda kapcsolódó zsoltárok. A zsoltárok átszövik az új énekeskönyvet, és reméljük, ez éneklésünk és imádságos életünk gazdagítását szolgálja a jövőben. „A zsoltárok átszövik az új énekeskönyvet és reméljük, ez éneklésünk és imádságos életünk gazdagítását szolgálja a jövőben.”

Sok hasznos dolgot találhat az új református énekeskönyvben az is, aki eddig nem járt templomba, hitünk alapjaival is megismerkedhet az énekeskönyv segítségével.

Hitünk alapja az üdvtörténet, amelyet az egyházi esztendő évről évre felidéz, és ezzel emlékezni és emlékeztetni tanít. Az egyházi év ünnepei gyökeresen meghatározzák a munka, a pihenés, a megállás, az egymásra figyelés rendjét, azaz az élet ritmusát és az emberi élet minőségét. Énekeskönyvünk is segít tudatosítani: ünnepeinkkel Krisztust valljuk és ünnepeinket, és általuk tanúvallomást teszünk Urunkról. Tanúvallomásunk eszköze az imádság. Régi református énekeskönyveink évszázadokon át közöltek az énekek mellett imádságokat is az egyéni és családi elcsendesedéshez. Az 1948-as énekeskönyvben nem volt imádságos fejezet. Mi most újra visszahoztuk. A közölt imádságok kapcsolódnak az ünnepekhez, az istentiszteleti alkalmakhoz és a hét napjainak megszenteléséhez. Barta Zsolt lelkipásztor biblikus, teológiailag átgondolt, igényes szavú imádságai külön ékkövei énekeskönyvünknek.

Az elmúlt tíz év munkája, gondolom, vitákat is szült a szerkesztők között...

Csupa elkötelezett, szakmailag felkészült, az egyházzene ügyéért tiszta szívvel és művészi érzékenységgel munkálkodó tagja volt és van a bizottságnak. Soha nem kerékkötés, akadékoskodás szülte a vitáinkat, hanem a mélységes hitbeli és szakmai felelősségérzet, hogy megfontoljuk, milyen dallam- és szövegminőségű éneket adunk gyülekezeteink szájába. A kompromisszumok megtalálásához döntő segítség volt, hogy a 2010 márciusában a Zsinat által adott szerkesztési szempontrendszer első pontját érvényesítettük, amely kimondta: az új énekeskönyv legyen tudományos alapú, de gyakorlati igényű. A tudományos kutatásból leszűrt tendenciák, tanulságok jelenre adaptálását tartjuk fontosabbnak, mint a hiányzó tudományos forrásközlések pótlását. A gyülekezetszerűség maximális tiszteletben tartására törekedtünk.

Digitális formában az enekeskonyv.reformatus.hu oldalon érhető el az énekeskönyv, illetve mobiltelefonos applikáció is készült hozzá. Utóbbival elsősorban a fiatalokat célozták meg? Elképzelhetőnek tartja, hogy istentiszteleten valaki a mobilapplikációt használja?

Természetesen. Sőt, már a korábbi énekeskönyv is le volt töltve sok telefonra. Mivel a nyomtatott énekeskönyvek megfelelő példányszámú elterjedése időbe fog telni, ezért mindenképpen fontos a mobiltelefonos applikáció. Készül az énekeskönyv anyagának digitalizált változata is, amely megkönnyíti az énekek kivetítését, istentiszteleti lapok elkészítését. „Aki erre időt és energiát szán, aki igazán akarja, aki érdeklődik iránta, annak az erőfeszítését megáldja a Szentlélek és megajándékozza megújulással!”

Sokan mondják, hogy az egyházi élet megújulásra szorul. Az új énekeskönyv lehet-e Isten eszköze egyházunk és gyülekezeteink megújulásában?

Minden korosztályra szüksége van Istennek, és a megújulásnak mindig ára van. Kellek hozzá én is. A változás-változtatás igényt tart ránk. A Szentlélek eszköztára kimeríthetetlen, amelyben benne van az új énekeskönyv is. Egyházi életünk egésze megújulásának kulcsát abban látom, hogy engedjük-e felgerjeszteni magunkban a megismerés vágyát (vö. 2Tim 1,6). A közöny, az érdektelenség, a fásultság, az unalom ellene hat mindenféle megújulásnak. Akarom-e igazán megismerni Jézus Krisztust, a Szentírást, a keresztyén tanítást, az énekeinket, az istentiszteletünk logikáját, az egyházunk történetét. És még sorolhatnám... Hajlandók vagyunk-e erőfeszítést tenni ezeknek a kincseknek, örökségünknek az átvételéért? Aki erre időt és energiát szán, aki igazán akarja, aki érdeklődik iránta, annak az erőfeszítését megáldja a Szentlélek, és megajándékozva megújulással. Az újat abban éri tetten, hogy étellel telik meg az egyháziassága, elkezdő otthon érezni magát a gyülekezetben, értelmet nyernek számára az Ige szavai, magáénak érzi az énekeinket, imádságainkat, liturgiánkat.

A zsoltárok, dicséretetek énekelt imádságok, az összes emberi érzést bemutatják a haragtól a kétségen át Isten dicsőítéséig. Az sem mindegy, hogyan szólaltatjuk meg őket. Szakemberek azt is megfogalmazták, hogy jó lenne, ha a gyülekezetek nemcsak az ismert énekeket énekelnék, hanem nyitottabbá válnának az új vagy újabb megismerésére. Az új énekek zömmel a bibliaköri énekek fejezetében kaptak helyet. Ilyenek például a népdalzsoltár-feldolgozások, a 20. századi modern zsoltárparafrazisok (például Gryllus Dániel és Pálhegyi Dávid énekei), ezek kapcsolódási pontok lehetnek a fiatalabb nemzedékeknek. Talán az sem véletlen, hogy a november 21-i hálaadó istentiszteleten olyan neves énekesek énekltek a dicséreteteket, mint Sebestyén Márta, Gryllus Dániel és Gryllus Vilmos, valamint Molnár Ferenc Caramel.

Nekünk bárhol és bárki által vállalható, értékes énekkincsünk van. A neves énekesek felkérése tudatosan történt, és ökumenikus nyitottsággal. A népdal és egyházi ének kapcsolata, kölcsönösen ihlető hatása a zenetörténet széles kutatási területe, amelynek mindkét területen járatos megszólaltatója a római katolikus Sebestyén Márta. Molnár Ferenc Caramel a törökszentmiklósi református iskolából indult, és számára is ismerős a református énekek világa. Az evangélikus Gryllus-testvérek zsoltárparafrazisaiból néhány található az új énekeskönyvben, de az evangélikus korálok is kedves, közös örökségünk. Történelmi énekeskönyveink énekei kölcsönösen hatottak egymásra, és mindig voltak átfedések repertoárjainkban.

Sokszor hallani azt a kritikát is, hogy a hívek éneklése kissé „megfáradt”. Az új énekekkel könnyebb „dolgozni” lesz a kántorképzőknek, kórusvezetőknek?

A tanulás mindig erőbevetést igényel. Nem mindegy, hogy ki és hogyan motivál, hogyan kelti fel az érdeklődést az új énekek megtanulására. Az énektanítás nem véletlenül lett hosszú évek óta a kántorképző tanfolyamok tantárgya. Most minden leleményességre és lelkesedésre szükség lesz. Sokat vártunk arra, hogy ezt kamatoztassák kántoraink, karvezetőink, énektanáraink. Remélem, mindent megtesznek azért, hogy felgerjessék az énektanulás iránti vágyat!

Hitiünk megélésének az egyik legfontosabb területe a zene: a közös éneklés, az orgona hangja, amelyek betöltik a templom terét. Hogyan jelent meg az ön életében a zene iránti érdeklődés, és miért épp az orgonát választotta?

Gyermekkoromban szinte naponta hallottam édesapámat harmóniumozni, mert Tornyospálcán akkor még nem volt orgona. Itt tanultam meg bálni a billentyűkkel. Sokat hallottam tőle Albert Schweitzerről, aki nemcsak afrikai betegeit gyógyította, hanem elindította a régi barokk orgonák hangideáljának mozgalmát, és orgonareformmozgalmat indított a mechanikus traktúrájú műemlék hangszerek megmentéséért. Amikor tizenkét éves koromban Kabán már igazi orgona mellé ülhettem, tudtam: ez lesz az én hangszerelem, amely azóta is a zenei hangzás teljességének élményével ajándékoz meg.

Olvastam egy interjúban, hogy a középiskolában oszlopos tagja volt a Kollégiumi Kántusnak, és tehetésesen orgonált. Komolyan foglalkozott önnel az iskolában Karasszon Dezső orgonaművész. Tanulmányai során megcsillant annak a lehetősége is, hogy az orgonatanácsokra felvételizzik, miért választotta mégis a teológiát?

Miskolci orgonatanulmányaim idején évente egy-két orgonistahely volt a Zeneakadémián, jelentkező meg sokszorosan több. Számomra az istentiszteleti életben való szolgálat volt a cél, amit én nem a hangszertanulás útvonalán, hanem a gyakorlati teológiai tanulmányok, azon belül a homiletika és a liturgia tudománya felől értem el, amiben a korábbi zenei tanulmányaim csak segítségemre voltak. „A gyülekezeti élet élénkítése, az istentiszteletek előbbé tétele folyamatos feladatunk.”

Püspökké szentelésekor azt nyilatkozta, hogy a gyülekezeti élet élénkítését, megújulását, az istentiszteletek előbbé tételét tekinti fontos feladatának, mert ez az, amire óriási szükség van. Mindez azt a célt szolgálja, hogy „aki közénk tartozik, érezze: jó reformátusnak lenni, jó reformátusként élni az életünket” – nyilatkozta ezt 2015-ben. Hogy látja, sikerült? Jó ma reformátusnak lenni?

Református hitemet nem cserélném fel semmilyen más hitre. A gyülekezeti élet élénkítése, az istentiszteletek előbbé tétele folyamatos feladatunk. A világjárvány most még meg is nehezítette a dolgunkat, de rávilágított arra, hogy a bibliai üzenet, a lelki tartalom, az igehirdetés semmivel nem pótolható. A Krisztus-közép nem hiányozhat, mert akkor nincs mit körülvennie a többi istentiszteleti elemnek. Amikor ezek harmóniája megvalósul, akkor ott jó református istentiszteletet ünnepelni.

Dalok, amelyeket együtt tudunk énekelni

Idén ősszel jelent meg a református egyház új énekeskönyve. A gyűjteményen az elmúlt évtizedben sokan dolgoztak azzal a céllal, hogy színvonalas, a közösségek igényeinek leginkább megfelelő, ugyanakkor szakmailag is helytálló alkotás kerüljön a gyülekezeti tagok kezébe. A könyv ünnepélyes bemutatója november 21-én volt Budapesten, a Kálvin téri református templomban. Az eseményen egyházi kórusok mellett a reformátussághoz kötődő, az egyházzeneben is alkotó előadóművészek léptek fel: a **Gryllus fivérek**, **Sebestyén Márta** és **Molnár Ferenc Caramel** hangja is felcsendült a

Habár Gryllus Dániel és testvére, Gryllus Vilmos nevét a legtöbben a *Kaláka együttes*hez és a megzenésített versekhez kötik, a testvérek az egyházzeneben is jelentőset alkottak, ráadásul sok szálon kötődnek a protestantizmushoz. – Az egyik első tematikus lemezem a *Tizenöt zsoltár* címet viseli. Én inkább bibliai tárgyúnak nevezem egyházi helyett, de most, hogy a rajta szereplő dalok közül három is – a gyűjteményben a 776., 780. és 808. sorszámú – bekerült

az új református énekeskönyvbe, már nevezhetjük egyházinak is őket – magyarázza Gryllus Dániel. Arról, hogyan is fordult a bibliai kötődésű feldolgozások felé, az alkotó a legnagyobb természetességgel mondja: a zsoltáréneklés nem sokban különbözik a versénekléstől, csak a tematikája más.

A legelső keresztyén témájú műsorunk az 1987-es *Szabad-e bejönni ide betlehemmél?* volt a Kalákával. Három évvel később, 1990-ben kezdtem el, és éppen harminc évvel ezelőtt jelent meg a *Pál apostol* című lemezem. Az nagyon fontos mozzanat volt az életemben, nem is sejtettem, milyen hosszú folyamatot indít el. Pál apostol leveleiből *Sumonyi Zoltán* költő barátom írt verseket, én pedig a dallamokat szereztem hozzájuk. A különlegességét az adta, hogy a levelek keletkezési sorrendjében énekeltünk, nem pedig a Biblia sorrendjében. Így Pál karakterének változásai is talán nyomon követhetők a levelekből készült versekben. Filmet is forgattunk belőle Efézusban *Cselényi László* rendezésében.

A zeneszerző következő bibliai témája a hegyi beszéd volt, amelynek feldolgozásából ugyancsak film lett: a Szentföldön, Csíksomlyón és Görögországban forgattak. Első zsoltárfeldolgozásait pedig a Tisza partján, egy lelkipásztor barátja biztatására írta. – A Pál apostolos műsorral meghívtak Tiszadobra, a nemzetközi ökumenikus táborba. Ott mondta *Laborczi Géza* lelkész barátom: „Milyen jó lenne, ha írnátok olyan dalokat, amelyeket együtt tudnánk énekelni – például zsoltárokat!” Annak a hétnek Dávid király volt a témája. Velünk jött a táborba Sumonyi Zoltán is, és ott, a Tisza-holtág partján írtuk meg az első zsoltárfeldolgozásainkat – amelyeket már aznap este énekelt a közösség, és a hét záró istentiszteletének liturgiájába is beépültek.

Az első alkotásokat újak követték, amelyek most, az új református énekeskönyv készítésével ismét előtérbe kerültek, három szerepel a válogatásban. Az énekeskönyvben viszontlátni az egykor a folyóparton megszületett zsoltárokat: a zeneszerző vallomása szerint különösen felemelő érzés. – Ez nem csupán jó élmény, hanem amolyan lelki ajándék is nekem. Nézegetem, forgatom a gyűjteményt, és azon tűnődöm, vajon mit szólna mindehhez anyai nagyapám, néhai *Fogarassy Jenő* református lelkész, aki egykor az Alföldön egy kis faluban, *Dobozyon* szolgált – osztja meg gondolatait Gryllus Dániel. – Ha megkérdezik Sumonyi Zoltántól, hogy szerinte mi marad majd meg az életművéből, a József Attila-díjas költő barátom is azt szokta mondani, hogy szerinte ezek a zsoltárok. Pedig rengeteg kötete jelent meg már.

A zenész tisztában van azzal, hogy a különböző dalaik rengeteg ember életére hatással voltak már, ennek örül, egyszersmind kicsit talán elgondolkodtató

is számára. – Remélem, ezek a bibliai énekek sokakhoz eljutottak. Néhányan azt is mondják, hogy missziós erejük van. Jóllehet, ez túlmegy az én szándékaimon, mert én csak fel akarom mutatni őket, én is tudok olyan emberről, aki az énekeimet hallgatva került közelebb a transzcendenshez. Ez felelősséggel jár.

Gryllus Dániel szerint a 21. században, a digitalizáció korában is van létjogosultsága egy elsősorban papíralapú gyűjteménynek. – Én nem hiszem, hogy a mobilapplikációval ülnének az emberek a templomban. Nem tudjuk, mi lesz ötven év múlva az emberiséggel, de talán megmaradhat ez az énekeskönyv még néhány évtizedig – mondja a művész, s kiemeli: az énekelt szövegeknek mindig volt jövőjük.

A könyvnyomtatás, amely körülbelül egyidős a reformációval, hatott a költészetre is, mert előtte nem volt olyan költészet, amelyet nem énekeltek volna. A versek eleve éneklésre szánva születtek. Míg az énekelt vers több ezer, a nyomtatott vers csak néhány száz éves műfaj. Prózát is lehet énekelni, például a liturgikus szövegeket. A zeneszerző szerint az új református énekeskönyv szakmai szempontból is kiváló, átlátható, könnyen kereshető szerkezete van, ráadásul a himnológiai rész is igen alapos, részletes.

– Nem állítom, hogy már olvastam az egészet, de elsőre úgy érzem, hogy itt vannak jó újdonságok. Például benne van az Erős vár a mi Istenünknek, a reformáció nagy énekének a 16. századi variációja, amelyet korábban mi már ugyancsak használtunk egy műsorhoz, így nem ismeretlen számunkra. Gryllus Dánielnek egyébként saját bevallása szerint nincs kedvenc egyházi éneke, persze azért akad olyan, amely közel áll a szívéhez. – Nagyon kedvelem például a 103. zsoltárt (Áldjad én lelkem...), amely többféle feldolgozásban bekerült az új énekeskönyvbe. A sajátjaim közül is mindig az a kedvencem, amelyik épp soron van.

(Kocsis Julianna)

Dicséretet énekelni ünnep

Törökszentmiklósi cigánytelepről indult, saját bevallása szerint introvertált személyiség volt. A harminckilenc éves, Máté Péter-díjas popelőadó, **Molnár Ferenc Caramel** tizenhét évvel ezelőtt, huszonegy évesen az egyik kereskedelmi tévécsatorna tehetségkutató műsorában tűnt fel. A versenyt meg is nyerte.

November 21-én, vasárnap 16 órakor a Kálvin téri református templomban hálaadó istentisztelet tartottak, amelynek kivételesen címet is adtak: *Szótárok és zsoltárok – bemutatkozik az új református énekeskönyv. Ön lesz a címben*

szereplő egyik szótár. Miért fontos Caramelnek templomban fellépni, gyülekezet elé kiállni, református énekeket énekelni?

Balog Zoltán püspök úr keresett meg, újra felajánlotta nekem a lehetőséget, hogy református énekeket adhatok elő. Korábban már volt lehetőségem erre, a Reformáció 500 eseménysorozatban. Ekkor még kételyek, kérdőjelek voltak bennem: szabad-e vállalni ilyen felkérést a mai világban. Mit fognak rólam gondolni az emberek? Mit írnak majd erről? Ezen az eseményen énekeltem először a „Mely igen jó az Úristent dicsérem?” kezdetű dicséretet. Felemelő érzés volt. Van az a pillanat, amikor hallunk egy dalt, és tudjuk, az a miénk lesz. Én így voltam ezzel az énekkel. Annyira magaménak éreztem, tudtam vele azonosulni, mind tartalmát tekintve, mind zeneileg. Annyira tökéletes választás volt számomra, hogy kialakult bennem az a bizalom, ami máig töretlen. Emberek, akik ugyanabban hisznek, ugyanott keresik a kérdéseikre a választ, keresik a helyüket, találkoznak... Ez lehet a templomban a gyülekezet. Köztük énekelni meghatározó. Ugyanott keressük a válaszokat, hasonló helyről reméljük a párbeszédet. „Van az a pillanat, amikor hallunk egy dalt, és tudjuk, az a miénk lesz.”

Mit érez, amikor zsoltárt énekel?

Katolikusként keresztelték meg. Az első találkozásom a református egyházzal gyerekkoromban történt: református iskolába jártam, minden hétfőn istentiszteleten vettünk részt, hittanórákat tartottak, akkor ismerkedhettem meg az énekekkel és a Szentírással is. Azért vonzódok ehhez a zenei környezethez, mert nagyon érdekesnek találtam már gyerekkoromban is ezt a zenét. Éreztem benne a klasszikus muzsika mélységeit, de valami „csavart” éreztem benne, azt, hogy ez másfajta klasszikus zene, onnan vett zenei megoldásokkal, harmóniával. A popzenében van egy mondás: egy dalban a zene az, ami megtetszik, viszont hosszú távon a dalszöveg teszi örök érvényűvé, igazzá a maradandó dalokat. Amikor először hallottam a református énekeket, valami ilyesmit éreztem. A dalszöveg szerintem szent ihletésű. Az tette érdekessé, abban éreztem valami teljesen más dimenziót. És még hozzáadódott a zeneiség, ami szintén ezt a fajta emelkedettséget hozta elő belőlem, szentnek éreztem őket. Szóval szent zenei környezetet hallottam, semmivel össze nem téveszthető tartalommal a szövegben. Ez számomra nagyon érdekes megtapasztalás volt. Ezáltal ismerkedhettem még a saját hitemmel. Csak a saját belső személyes utazásomról tudok beszélni. Amikor dicséretet éneklek, nekem az ünnep. Azt gondolom, ez nem trendi, nem divat. Nem ezeknek a daloknak van helyük a világban. Úgy látom – ha most kimondhatok ilyet –, néha ciki Jézusról beszélni. Sokszor megélem azt, hogy kínos, amikor kimondod a színpadon, hogy Jézus.

Néha én sem tudom hova tenni őt! De az biztos, keresem a hitemet. Engem ez érdekel, vonz. A kérdéseimre keresem választ. Azokra a kérdésekre, amelyekre a tudomány nem nagyon tudott választ adni. Ki vagyok én? Nekem furcsa, hogy emberek tömegeit, milliárdjait nem érdekli az, hogy itt lebegünk a sötét űrben egy bolygón, és mi a szerepem, mi a célom az életben, vagy mi a célja az életnek... A kérdéseimre apró válaszokat kaphatok, ha eléneklek egy dicséretet. Amikor a református énekek köré keveredek, mindig jó érzésekkel távozom arról a helyről. A szívünket tudják megérinteni, és mindegy, hogy milyen burokból vagyunk, vagy milyen ruhában járunk, milyen a színünk. Mindenkihez ugyanúgy szólnak, és ugyanúgy hallhatjuk, élhetjük át a gyülekezeti énekeket.

Felelőségnek érzi a szerepét? Felelőségteljes munkának érzi, amit végez? Az élete ön szerint példamutatás?

Minden pillanatnak felelőségteljesnek kellene lennie. Az életünk minden egyes rezdülése, pillanata ugyanannyira fontos, mint bármelyik popzene, rockzene vagy zsolttár dallama, szövege. Minden pillanat szent. Minden pillanatban hatással vagyunk magunkra, a környezetünkre és ezáltal a világra. Úgy szocializálódunk, hogy közben szocializáljuk az egész környezetünket. Ugyanannyira vagyunk ebben a pillanatban is felelősek magunkért, meg a világunkért, mint akkor, amikor megírunk egy dalt és elénekeljük tízezer ember előtt. Ennek a pillanatnak is – ahogy itt beszélgetünk – felelőségteljesnek kell lennie. Nem történik semmi látványos, ugyanakkora hatást gyakorlunk azzal, ahogy vagyunk, amit és ahogyan mondunk, ahogyan közeledünk egymáshoz, vagy ahogyan távolodunk egymástól. Mindenki hatással van a másikra. Én ebben mélységesen hiszek. Hiszen Isten csak annyit mondott: „Legyen!” – és lett. És akkor azt gondoljuk, hogy nincs erejük a szavaknak? A szavaknak, a gesztusoknak, a tetteknek van a legnagyobb erejük. Bűnös emberként hiszek abban, hogy minden pillanatunk mérlegre lesz téve.

Ugyanakkora hatással van önre egy nagy, arénás koncert, mint egy templomban gyülekezést előtt dicséretet énekelni?

Sőt! Még lehet, hogy nagyobb! Nem azon múlik, hogy mennyi néző, hallgató van ott, és milyenek a körülmények. A lelki mélység, a megtapasztalás nem helyhez kötött. Nagy katartikus élmény nem feltétlenül egy sportarénában történik meg. Persze ott adott minden ahhoz, hogy például én, Caramel, meg a közönség, a zenekar, a stáb katarzist éljünk át, de nem biztos, hogy átéljük. Azt se gondoljuk, hogy elejétől végéig katartikus egy koncert. Ha tényleg tudjuk szeretni egymást abban a pillanatban, az tényleg katartikus érzés, de ahhoz nem kell aréna. Velem annyi mély pillanat történik! Csak ülök például a stúdióban,

éppen rossz hangulatban, és belefutok akár egy videóba, vagy egy dalba, vagy eszembe jut valami, és katartikus élményem van. Urambocsá', akkor is, hogyha egy dicséretet énekel, akkor is, ha egy Szállók a dallal-t hallgat meg... A popzenének is azért lettem rajongója, mert örömet szerzett a hallgatása. Főleg, hogyha valami üzenet is volt benne, ami pontosan ezt az időtlenséget teszi lehetővé. Üzeneteket fedeztem föl benne, amiktől talán több lehettem, vagy megfogalmazták helyettem, amiket érezni szoktunk, csalódottságot, szerelmet, örömet, vágyakozást, várakozást, sikerek megélését. Azt éreztem, hogy mindenre választ tud adni. Az egyházi énekek pedig hitbéli kérdésekre adtak, adnak választ, mint ahogy a Szentírás is. Azt gondolom, a rockzene is képes lenne arra, hogy olyan szent, jóakarattal felvértezett üzeneteket közvetítsen, amilyenre már volt példa. Szerintem mind a kettő szent, egyik nélkül sem tudunk élni. Arra, hogy a hitünk honnan van, miben hiszünk, kik vagyunk mi, emberek, egyáltalán mit keresünk itt, hogy mi lesz majd velünk egyszer, vagy mit tanított nekünk Jézus, Istennek mi az üzenete, a válaszokat keressük minden dimenzióban.

Fülöp-Pusztai P. Anna

A Sarkad-Belvárosi Református templom felújítása

(4. rész)

Kimondani is hihetetlen öröm, és nagyon jó érzés, hogy elérkezhettünk templomunk felújításának befejező szakaszához. A műszaki átadás-átvétel az a pont, amelytől lezártnak tekinthetjük a folyamatot. Ezután már a támogatás elszámolásának, a dokumentumok benyújtásának az időszaka következik. Ám a lényeg, a felújítás megtörtént.

A záró szakaszban mindazokat a munkákat elvégezte a kivitelező, melyeket erre az utolsó szakaszra időzítettünk. Ide tartoztak a villanyszerelési munkák: minden vezeték a helyére tettek, bekötötték a hálózatba a templomi padfűtést, valamint visszakerültek a csillárok, illetve új lámpatesteket kaptak a torony felőli rész helyiségei.

A kisebb faljavítások is elvégzésre kerültek. A javítások utáni festés is befejeződött. Az ajtókat és a szélfogókat is kiigazították és lefestették.

A padlóburkolat is a helyére került, megtörtént a belső lábazat, valamint szegélyek felhelyezése. A csatornázási, vízelvezetési munkák is elkészültek, továbbá a külső tereprendezés is lezajlott. A fővállalkozó a templom belső tereit kitakarította, ahonnan a felújítással keletkező hulladékot teljes mértékben elszállította, valamint az elmozdított bútorokat visszaállították az eredeti helyükre.

A torony belső tereit szépen rendbetették, kifestették, korlátokat szereltek fel, valamint a hibás lépcsőfokokat kicseréltek.

2021. november 30-val a kivitelező készre jelentette a munkát, amely azt jelentette, hogy előzetes bejárást tettünk a kivitelező cég képviselőivel, valamint a műszaki ellenőrrrel, és az egyházközség építési bizottságával. Mindenki értékelte az elvégzett munkát, figyelve az esetleges elmaradásokra, apróbb hibákra. Sok részletet megláttunk, melyek igen fontos visszajelzések voltak a vállalkozó felé. Ezekből az észrevételekből készült egy lista, amely az elvégzésre váró munkákat tartalmazta, melyeket 2021. december 17-re el is végeztet a kivitelező cég, és megtörtént a hivatalos műszaki átadás-átvétel. Ez egyben azt is jelenti, hogy a templom felújítása ekkor fejeződött be, és úgy is tekinthetjük, hogy ez lett ebben az évben gyülekezetünk karácsonyi ajándéka, hiszen már a megújult templomunkban ünnepelhetjük Megváltónk születését.

Templomi nagytakarítást hirdettünk, és bár hideg volt, de szívünk minden melegével, és szorgos kezeink és lábaink nyomán megtisztult, még szebbé és otthonosabbá vált templomunk. Felkerültek a terítők, ragyognak a bútorok. Gyorsan végeztünk minden munkával, hiszen sokan dolgozhattunk együtt. Jó volt együtt látni a gyülekezet tagjait és intézményünk dolgozóit: összetartozunk! Egymást segítettük a mi lelki otthonunk tisztává tételében. Bízom abban, hogy ebben a szép templomban még sokszor leszünk így együtt.

Koncz Zsolt lp.

Egy író kálvinistasága

Nekem a kálvinizmus a dolgok gyökeréig menő egyenességet, őszinteséget s a szabad szót jelentette.

Móricz Zsigmondról – akinek nevét Budapesten csakúgy forgalmas csomópont őrzi, mint Kálvinét – tudjuk, hogy református lelkész ősök leszármazottja, tanult Debrecenben, Sárospatakon és Kisújszálláson is, valamint rövid ideig teológiára is járt. A 19. és 20. század fordulóján Budapestre költözött, majd a kortárs írói körökkel megismerkedve próza- és újságíróként is dolgozott. A *Nyugat* című lapot *Babits Mihállyal* közösen szerkesztette, a harmincas évek végén pedig a *Kelet Népe* főszerkesztőjeként a népi írók egyik vezéralakjává vált.

A *Református Figyelő* 1928-ban – mások mellett – őt is felkérte arra, hogy írja meg válaszát a szerkesztőségnek erre a kérdésre: „Milyennek látja a magyar református egyház lelki alkatát, és milyennek szeretné

látni?” Móricz a választ megírta, amint fogalmazott, „*kálvinista őszinteséggel*” – a kérdést azonban a saját maga szóhasználata szerint némileg átalakította a lap szerkesztőjének írt feleletben: „*Azt kérdezi, mit köszönök kálvinistaságomnak?*”

Nem ez volt Móricz első állásfoglalása egyházával kapcsolatban. Jól ismert, hogy több mint egy évtizeddel korábban, az első világháború idején megjelent *A fáklya* című regényében nem túl biztató képet mutatott be a lelkész főhőséről és a református emberekről. Ez természetesen nem maradt válasz nélkül, hiszen – amint a *Protestáns Szemle* írta a regényről 1920-ban – „éleshangú kritikák egész sora tiltakozott annak idején a »Fáklya« jellemrajzainak torzító vonalai ellen, melyekben az egyház nagy rendeltetésével szemben cinizmust, az egyházközséget alkotó nép irányában pedig rosszmájúságot ismert föl”. A művét később Móricz újra kiadatta, és ezzel kapcsolatban akkor így írt a kritikus hangoknak a *Protestáns Szemle* érdeklődésére: „*Remélem, ma már meg fogják benne találni a szeretetet, hitvallást s a kétségbeesett bánatba mártott lelkesedést is.*”

Ma is szívemnek gyönyörűsége, ha jól kiénekelhetem magamat idehaza vagy a templomban. De mit is köszönhetett Móricz a „kálvinistaságának”? A Református Figyelőben felidézi hittanárait, köztük az elemi iskolai tanítóját, akivel naponta énekeltek a zsoltárokat. „Ma is szívemnek gyönyörűsége, ha jól kiénekelhetem magamat idehaza vagy a templomban” – fogalmaz. A gimnáziumi tanárait sem gondol rossz érzéssel, de – amint írja – „fáj, hogy soha nem tudtak annyit adni, mint az édesanyám, aki még elemi iskolás koromban, esténként nyári csillagos ég alatt felnézett velem az égre, s a jó Istenről, a világ teremtéséről s a mindenség véghetlenségéről beszélt”. Móricz megemlékezik lelkész nagyapjáról és dédapjáról, és arról is, hogy belőle miért nem lett teológus és „vallásreformátor”. Szót ejt A fáklya körüli korábbi reakciókról, és megállapítja, hogy „már egyre fogy azoknak a száma, akik követ dobnak rám érte”. Kálvinistasága következményének tartja, hogy mindig őszintén, bátorsággal, szabadság- és kötelességtudattal fogott hozzá mindenhez.

Szomorúan állapítja meg, hogy nevelése során őt valójában soha senki nem ismertette meg Kálvinnal, sőt a kedvét sem hozták meg ahhoz, hogy foglalkozzon vele. Ezért így összegzi saját kálvinistaságának lényegét, amelyet ma sok keresztyén talán kevésnek gondolhat, mégis nagyon elgondolkodtató lehet számunkra: „*A magyar nemzet lelkének megnyilatkozását kerestem s találtam meg a magyar kálvinizmusban. Számomra a magyar kálvinistaság azt jelentette: talpig ember lenni.*”

T. Németh László

**„Igen hasznos, ha felidézzük
a szentek emlékezetét,
és a szentek szent példáit mindenkinek
követésre ajánljuk.”
(Második Helvét Hitvallás, XXIV.)**

Remete Szent Pál (228-341)

Egyiptomban született, ki sem mozdult onnan 113 évig tartó életén át. Egyáltalán nem nevezhető világot látott embernek, mégsem maradt le semmiről. Sőt, korán átlátta az egész világ működésének bűnös rugóit. Fiatalon, hívó lélekkel tapasztalta meg a *Decius* által elrendelt keresztényüldözés borzalmaival. Amikor sógora, kiforgatandó őt atyai örökségéből, be akarta árulni a császári pribékeknek, napnyugatra, a holtak temetőjének lakatlan pusztájába menekült a vadállatok közé, akikben jobban megbízott az embereknél. Barlangot talált, mellette forrást és pálmafát. A datolya nyújtotta az élelmét, a forrásvíz az italát, és a palma leveleiből összevarrt ruhával borította a testét. Sajat bevallása szerint egy holló mindennap fél kenyeret ejtett az ölébe, s úgy viselte gondját, mint Illésnek annak idején. Pál 98 esztendeig élt így elvonulva a világtól.

A halála előtti napokban felkereste őt egy másik thébai remete, a kilencvenéves *Szent Antal*. Amikor a találkozáskor a két remete nagy örömmel összeölelkezett és beszélgetve töltötte a napot, a vén holló már egy egész kenyeret ejtett közéjük. Miután megtörték a kenyeret, s ittak a forrásból, közösen hálát adtak az Istennek. Pál tudta, hogy az Úr vezette hozzá Antalt, hogy legyen, ki eltemesse őt. Amikor meghalt, két oroszlán kaparta ki sírjának vermét, amelybe Antal belehelyezte Pálnak testét és betakarta földdel.

Földi maradványai nem maradtak ott örökre. Később tisztelői elvitték Bizáncba, azután Velence adott neki nyugvóhelyet, míg végül Nagy Lajos király segítségével az egyetlen magyar alapítású szerzetesek, a pálosok birtokába került, akik budaszentlőrinci kolostorukban helyezték el. A később reneszánsz faragást kapott vörös márvány sírhelyét a török hódítók 1526-ban szétdőlték és elpusztították.

Személyisége: Társaságban félszeg és konfliktuskerülő ember volt. Kontemplatív lélek, aki a természet szemlélésében találta meg közösségét és az Istennel való elmélyült kapcsolatot. A természet számára csak átsugárzása volt a mennyeinek, ezért a testet önmagában nem tartotta sokra. Az őt megkeresőknek így mutatkozott be: „Íme az ember, ki majd porrá lesz.” Hosszú életét az Istennel való Én-Te kapcsolatban az imádságnak szentelte.

Életútjának igéi: 1Kir 17, 3: [Úr beszéde Illéshez] „Menj el innét, és menj napkelet felé, és rejtezzél el a

Kérith patakja mellett.”; Ézs 26,20: „Rejtsd el magad.”; Zsolt 119,164: „Naponta hétszer dicsérlek téged.”; Zsolt 149, 5: „Vigadozzanak a kegyesek tisztességben; ujjongjanak nyugvó helyükön.”; Mt 10, 17: [Jézus mondja] „Óvakodjatok az emberektől”; Mt 6, 25: [Jézus mondja] „Ne aggodalmaskodjatok a ti életetek felől, mit egyetek és mit igyatok; sem a ti testetek felől, mibe öltözködjete. Avagy nem több-e az élet, mint az eledel, és a test, mint az öltözet?”; 1Thess 4, 11: „Csendes életet folytassatok.”; 1Tim 6, 6-8: Nagy nyereség az Istenfélelem, meglelégedéssel; mert semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit; de ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele.”

Csendes imádság: Úr Jézus Krisztus! Remete Szent Pál példáját látva, megszügyenülten megvallom, hogy eddig nyüzsgő tevékenység kényszerében éltem, ezáltal elveszítettem önmagam, ráadásul nyughatatlanságban és a jövőért való aggódásban teltek a napjaim. De Te, Uram, keresztfán véghezvitt áldozatoddal megbékítettél magaddal és a világgal, nem kell folytonos bizonyítási kényszerben és megfelelésben élnem. Magasztallak Téged, hogy a fenyegetésektől és ijesztgetésektől Te adsz védelmet a természet egyszerűségével és a puritán, kevással meglelégedő étellel. Köszönöm, hogy megszenteled azt a rejtkehelyet, amelyet kijelöltél számomra, s amelynek nyugalmában a világból csak a rosszat veszíthetem, viszont önmagam megtalálásával együtt a Te jelenvalóságod csodálatos gazdagságát nyerhetem. Ámen.

Árpádházi Szent Margit (1242–1271)

Amikor a tatárok betörték Magyarországra, amikor a Muhinál súlyos vereséget szenvedett király, *IV. Béla* kénytelen volt Dalmáciába menekülni, bizánci felesége, *Laszkárisz Mária* királyné már magzatot hordott a szíve alatt. A fejedelmi szülők az országért való imádságukban ezt a születendő gyermeket Istennek ajánlották föl. Az ima meghallgatásra talált, és a nagyán halála miatt Batu kegyetlen hordáival együtt elhagyni kényszerült a feldúlt országot. A megszületett gyermek pedig leány lett, *Margit hercegnő*, akit a királyi szülők fogadalmuk teljesítéseként hároméves korában beadtak a veszprémi domonkos nővérekhez.

Közben a király az ország újjáépítésével együtt leánya és a domonkos nővérek számára kolostort építtetett a Nyulak szigetén, az új királyi székhely, Buda közelében. Itt tett a tizenkét éves Margit fogadalmat 1254-ben. Fiatal kora ellenére fogadalomtételle teljesen szabadon, szíve teljes odaadásával történt, amit két próbatétele is hűen igazolt. Egyszer a lengyel király kérte meg a kezét, másodsorra pedig Ottokár cseh király. Atyja kifejezett

parancsa és a fogadalomból való pápai felmentés lehetősége ellenére mindkettőjük házassági ajánlatát elutasította.

1261-ben felvéve a fekete fátyolt, Krisztus menyasszonyaként végig a klastromban szolgált, és folyamatos imádságban élt. Megelégedett szakadt ruhájával, legegyszerűbb faedényeivel. Önként és szívesen vállalt minden szolgálai munkát: takarította a közösség latrináját, tisztította a helyiségeket, ápolta a súlyos betegeket, és gondja volt az elhaltak testének méltó tisztességére, mely alázatáért sokszor gúnyolódást, bántalmazást és megvetést kapott társaitól. Amikor királyi apja és bátyja, István között politikai viszálykodás dúlt fel az országot, a megbékélésért nemcsak imádkozott az Úrhoz, hanem saját életét is felajánlotta érte – a kor szokása szerint – a kemény önsanyargatás eszközeivel. Ebbe is halt bele, hogy megszülethessen végre az ellenséges táborok között a béke.

Személyisége: Kicsi kora óta a hit ajándékában élő leány, tudván, hogy az országért Istennek felajánlott gyermek. Ezért a szenvedő Krisztust szerelmeseként imádkozta és követte az alázatosságban mindhalálig. Semmibe vette magas származását, a fejedelmi és püspöki tisztségeket, valamint női szépségét. Szüzességét Krisztus menyasszonyaként őrizte. Életének értelmét ő maga így foglalta össze: „*Ajánljad testedet és lelkedet az Úristennek, és legyen a te szívved mindenkoron az Úristennél.*” Törekényisége ellenére sziklaszilárd akarattal rendelkezett. Kőkemény volt, de másokon megrendült szívé. Mások testét ápolta, míg a sajátját meggyötörte. Óemberét roncsolta huszonkilenc évig a földön, hogy újemberét építse örökre a mennyben. Hitében való rendíthetlenségét eszkatológikus tudatának, a jövődő mennyei jókba vetett erős reménységének köszönhetette.

Életútjának igéi: 1Sám 1,28: „Teljes életére az Úrnak legyen szentelve!”; Jób 5,11: „[Isten] az alázatosakat felmagasztalja.”; Jób 22,29: „Hogyha megaláznak, felmagasztalásnak mondd azt.”; Ézs 49,1: „Anyám méhétől hívott el az Úr, anyámnak szíve alatt már emlékezett nevemről.”; Jer 1,5: „Mielőtt az anyaméhben megalkottalak, már ismertelek, és mielőtt az anyaméhből kijöttél, megszenteltelek.”; Róm 8,3.6: „[Isten Fia] kárhóztatta a bűnt a testben ...mert a testnek gondolata halál, a Lélek gondolata pedig élet és békesség.”; Róm 12,1: „Szánjátok oda a ti testeiteket élő, szent és Istennek kedves áldozatul, mint a ti okos tiszteleteteket.”; 2Kor 5,8: „Inkább szeretnénk kiköltözni e testből, és elköltözni az Úrhoz.”; 1Pét 5,5: „Öltsétek fel az alázatosságot.”

Csendes imádság: Úr Jézus Krisztus! Árpádházi Szent Margit példáját látva, megvallom, hogy eddig a testemet a kívánságokra tápláltam. Önző módon csak

saját érdekeimet tekintetem, s nem figyeltem a Te szenvedéseidre, amelyeket értünk, emberekét vállaltál egész földi utadon, és különösen a golgotai kereszten. Könyörgök, Uram, hogy Téged követve ne engedj elfeledkezni arról az áldozatról, ami az én osztályrészem szerettemért, országunkért és a megbékélésért. Emlékeztess minden napon arra a személyes küldetésre, amelyre már anyám méhétől fogva elhívtál, hogy azt beteljesíthessem, és Veled egyesülve elnyerhessem az örök mennyei dicsőséget. Ámen.
(Dr. Békési Sándor, egyetemi tanár)

Imádkozzatok és buzgón kerjétek!

A Kárpát-medencében élő református nők, édesanyák tizenhat évvel ezelőtt egy olyan különleges imaszolgálatba kezdtek, amely átfogja nem csak a Kárpát-hazában élő magyar nemzet tagjait, hanem a világ minden táján élő honfitársunkat is. Bátor vállalkozás ez az imaközösség, különösen, ha tudjuk, hogy miért volt szükség a Kárpát-medencei Imanap elindítására.

A történelem sok fájó emléket hagyott megtört lelkű népünk életében. Levert forradalmak, vesztett csaták, az egységes ország szétdarabolása, két világháború, az 1956-os forradalom megrázkódtatásai, mind a vesztesek oldalára sodorták közösségünket. Az 1989-es forradalom és a vele bekövetkező pozitív változások, egy boldogabb jövőbe vetett hit reménytelni sugarát csalták az arcunkra. Több, mint negyven évi tiltás után újjá alakultak a missziói szövetségek, így a Nőszövetség is, amely rövidesen testvérkapcsolatot épített ki a Kárpát-medencében élő összes nőtestvérrel. Ekkor következett be a nem várt esemény, a 2004. december 5-i sikertelen népszavazás, amelynek eredménye lesújtotta a határon túli nemzet tagjait. Ezért kellett valamilyen megoldást találni a lelki sebek gyógyulásához. Ekkor jött a Magyarországi Református Nőszövetség vezetősége részéről a mentő ötlet: imádkozzunk egymásért, mert az ember által okozott sebeket Isten be tudja gyógyítani.

Az Ökumenikus Világimanap mintájára szerveztük meg a Kárpát-medencei Imanapot. Úgy döntöttünk, hogy minden esztendő december első vasárnapján, mindig egy soron következő Kárpát-medencei egyházkerületért fogunk imádkozni, amelynek nőszövetsége földrajzi, történelmi, hitéleti bemutatót készít a maga egyházkerületéről és megalkotja a közös ima-liturgiát. Ezt eljuttatva a tíz református egyházkerületbe, imanapi felhívást intéz a gyülekezetekhez. A tíz Kárpát-medencei református egyházkerület között ez esztendőben mi, *Királyhágómelléki Református Nőszövetség* tagjai, immár második alkalommal készíthettük el bemutatót

programunkat, amely ezúttal az egyházkerületünkben folyó missziói tevékenységekre fókuszál.

Igei mottó: *„Tudjuk pedig, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van, mint akik az ő végzése szerint bivatalosak... Mit mondunk azért ezekre? Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk? Aki az Ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mi módon ne ajándékozza vele együtt mindent minékünk?” (Róma 8,28-32).*

Nem véletlen az igeválasztásunk, hiszen ebben az évben a Királyhágómelléki Református Egyházkerület száz éves múltjára is emlékezünk, amelynek a kegyetlen történelmi döntések nyomán, az Anyaországától elszakítva, meg kellett találnia önálló életét, fel kellett nőnie az önálló szolgálatra!

Hálát adhatunk Istennek, aki kegyelmében megtartotta Partium magyar népét. A sokféle megpróbáltatást is a javára fordította, hitét, anyanyelvét, kultúráját megőrizte, csodával határos módon átsegítette a nehézségeken. Pál apostollal együtt vallhatjuk, hogy akik Istent szeretik, minden a javukat szolgálja, még a nehéz próbatételek, a történelmi tragédiák is, ha Isten kezébe veszi a sorsukat. A próba mindig alázatban tart, Istenhez visz közelebb, s *„ha Isten velünk, ki kebet ellenünk?” Bethlen Gábor* erdélyi nagyfejedelemünkkel együtt valljuk: *„Senki nincsen, bizonyára senki nincsen!”*

Kedves Testvéreim a Kárpát-medencében és a Nagyvilágon! 2021. december 5-én imádkozzatok egymásért, értünk királyhágómellékiekért, a Kárpát-medencében élő testvéreitekért, a nemzet megújulásáért, mi is ezt tesszük értetek. Hisszük, hogy mind ez ideig nem hiába imádkoztunk egymásért. Isten meghallgatta könyörgéseinket. Azóta nagyon sok pozitív változás történt népünk életében, amelyet csodálattal tapasztalunk, mert soha nem volt ennyire egységes a magyarság határokon átívelő kapcsolata. Erősödik a testvéri összetartás, épül a jövő!

Hisszük, hogy az édesanyák és a gyülekezetek imája is áldott eszköz abban, hogy Isten előtt megbocsátó szeretettel építsük kapcsolatainkat, az életet és az Ő országát a földön neve dicsőségére és embertársaink örömére.

Nőszövetségünk élete és szolgálata

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nőszövetsége az 1930-as évek elején, nehéz történelmi időkben született. *„Az első világháborút követő Trianoni békediktátum következtében a magyar férfiak perbe szállnak Istennel, aki ezt megengedte, és nem mennek a templomnak feléje sem.”*

Nagy Károly, akkori református püspök, magára hagyatva vergődik ebben a helyzetben, amikor az élet

vérkeringése jóformán leáll. A magyarok egyházon belül és kívül olyan apátiába esnek, ami egyenlő a haldoklással. Nagy Károly erdélyi püspök Pilder Máriához fordul segítségért, aki akkor Kolozsváron élt: *„Menjen Mária, keresse meg az asszonyokat, ismertesse meg velük az Úr Jézust, tanítsa meg őket imádkozni, hogy bebozák férjeiket a kiürült, elárvult templomokba.”* (Szécsi Andrásné, KREK Konferencia füzetek, 2011.)

Pilder Mária szolgálata sikerrel jár. Erdélyben, Partiumban majd Magyarországon is szövetségbe tömörülnek az asszonyok és elkezdik az imádság és szeretetszolgálat áldott küldetését a gyülekezetekben. Megalakul a Református Nőszövetség. A Királyhágómelléki Református gyülekezetekben (nyolc megmaradt egyházmegye), megnehezíti a nőszövetségi szolgálatot a bekövetkezett új politikai helyzet is. Ez a tájegység már nem tartozik Tiszántúlhoz, de Erdélyhez sem. Az új egyházkerületnek meg kell találnia önmagát, szolgálati lehetőségeit, önálló életét! Az államhatalom nem akarja elismerni az új megválasztott püspök, *Sulyok István* működését.

1931 szeptemberében Egyházkerületi Nőszövetségi konferenciát szerveznek Nagyváradon, ahol maga Pilder Mária, a nőszövetség utazótitkára tart előadást. Leány-konferenciákat szerveznek az egyházkerületben *Kiss B. Júlia* szövetségi titkár vezetésével. Nagyváradon árvaház működik, ahol a diakonisszák vállalják a munka nehezét. Ők a református apácák. *Mária testvér, Mónika testvér, Sarolt testvér, Éva testvér, Teréz testvér* a munka irányítói, a gyülekezetek asszonyai jó munkatársaik az Úr szőlőskertjében. Sajnos 1948-49-ben a kommunista hatalom betilt minden egyesületet, így a nőszövetségi szolgálatot is. A megkezdett munka hivatalosan félbemaradt, de a szolgálat a gyülekezetekben valamilyen formában tovább folytatódott.

Az 1989-es temesvári eseményeket követően lezárult egyházunk életének egy sötét szakasza és elindulhattunk egy szabadabb, boldogabb jövő felé. Nőszövetségeink életében 1990. március 23. jelentette a nagy kezdetet, amikor a Kolozsvári Protestáns Teológiai Akadémia dísztermében összegyűlt tizenhárom lelkész, akik felismerve a kegyelmi idők nagy lehetőségeit, elhatározták, hogy újraindítják az 1948-49-ben a kommunista hatalom által beszüntetett nőszövetségi szolgálatot. Vállaltuk, hogy ki-ki a maga egyházmegyéjében segít a nőszövetségi munkát megszervezni. Erdélyben *dr. Csiba Kálmánné* lett az egyházkerületi nőszövetség elnöke, a Királyhágómelléki Református Egyházkerületben *dr. Eszenyeiné dr. Széles Mária*. Az akkor még élő, 90-80 éves idős diakonisszák álltak mellettünk és támogattak bennünket a szolgálat újraindításában.

Ma elmondhatjuk, hogy Istennek hála, tevékenységünket sok áldás kísérte. Szolgálatunk hármass pilléren épül: a hitélet ápolása, szociális munka végzése, a kultúra ápolása. A Királyhágómelléki Református Egyházkerületben több, mint 200 gyülekezetben működik nőszövetség, a kilenc egyházmegyében: Temesvártól, Aradon, Biharon, Érmelléken, Nagykárolyon, Szatmáron át egészen Nagybányáig, valamint a Zilah- és Somlyói egyházmegyékben több mint 3000 nőtestvérünk munkálkodik a szeretetszolgálatban. Szolgálatuk a segítő szeretetre épül. Szegények, árvák, özvegyek sorsát hordozzák szívükön asszonytestvéreink. Sokan közülük maguk is özvegyek, kisnyugdijasok. Mégis tetszett Istennek, hogy az ilyenekre bízta az ő egyháza népének sorsát. Mindig ott segítenek, ahol szükség van szeretetszolgálatukra. Ők a gyülekezet édesanyja. Minden időben lehet rájuk számítani. A gyülekezet lelkipásztorának jó munkatársai. Önkéntes szolgálatukért nem várnak juttatást, önzetlen szeretettel végzik Jézus Krisztustól kapott küldetésüket. Úgy érzik, hogy ezzel a szolgálattal tartoznak a kegyelmes Istennek, aki az ő Fiát adta értük, hogy életük és üdvösségük legyen. Adományaikkal a legelesettebbeket támogatják. Szívesen hoznak áldozatot másokért, hiszen már megtanulták, hogy mit jelent Isten gondoskodó szeretete. Asszonyaink nyári konferenciáinkra mindig magukkal hozzák gyönyörű zászlóikat (közel 150 zászló - történelmi címerekkel), így szívükben hordozva a több száz évvel korábban élt nagy patrónák egyházépítő szellemiségét is. Évről évre megtartjuk ezeket a nagytalálkozókat, kivételt képez a 2020-as és a 2021-es járványos esztendő. Igyekszünk egyházkerületünk minden megyéjébe eljutni, hogy az ott élő testvéreink hitéletét és szeretetszolgálatát ezáltal is támogassuk. Ma már a legnagyobb templomokban is ritkán férünk el, mert több mint 1300-1500-an veszünk részt a konferenciákon. Minden évben kiadunk egy konferencia füzetet, amely az egyházmegyékben és a kerületben folyó munkáról szóló képes beszámolókat is tartalmazza. A *Tégy Uram engem áldásá (2014)* című női imakönyvünk is megjelent, valamint a harminc éves munkásságunkról szóló *Jubileumi Emlékkönyv (2020)*.

Jó kapcsolatot ápolunk a Kárpát-medence református nőszövetségeivel, részt veszünk egymás konferenciáin, az ökumenikus kapcsolataink is kiválóak. Jövőre már harmincadik alkalommal kapcsolódhatunk be az Ökumenikus Világimanap szolgálatába. A határokon átívelő hitbeli és nemzeti kapcsolataink szép példája a 2012-es debreceni közös nagykonferencia volt, amikor az egykori nagy Tiszántúli Református Nőszövetségei: a Tiszántúli és a

Királyhágómelléki Nőszövetség, közös találkozót szervezett a Debreceni Nagytemplomban, ahol több mint 2200 asszonytestvér lehetett jelen az összetartozás jegyében.

Isten megtartó kegyelme kísérje imaszolgálatunkat, áldja meg és vezérelje mindenkor életünket, Fiáért, az Úr Jézus Krisztusért. *(Bogya-Kis Mária, elnöke)*

Haggeus próféta és Haggeus könyve A prófétai irat exegetikai, hagyományozás- és tradíciótörténeti elemzése

A Szentírás magyarázata soha nem válhat lezárttá, nem elégedhetünk meg azzal, hogy elődeink a maguk korában, és a maguk – sokszor egészen kiváló – szakértelmével végigmagyarázták már a Bibliát. Ezt a munkát minden generációnak újra és újra el kell végezni, hogy új módszerekkel, új ismeretek birtokában egyre többet megértsünk Isten írott Igéjéből.

Koncz-Vágási Katalin erre vállalkozott, amikor elolvasta és feldolgozta mindazt, amit Haggeus könyvéről a bibliatudomány már felszínre hozott, azután maga is végigelemmezte a bibliai iratot, majd felismeréseit a mi mai magyar református generációnk elé tárta. Tette ezt hét fejezetben (a jegyzékeket és a függelékét nem számítva), három exkurzusban, közel 400 oldalon, több mint másfélezer hivatkozás mentén, majd félezer szakirodalmi tételt felhasználva.

A Haggeus próféta személyével, korával, könyvének előállításával és üzenetével foglalkozó most megjelent monográfia alapja az a doktori értekezés, amelyet a szerző 2020. december 8-án védett meg *summa cum laude* eredménnyel a DRHE Doktori Iskolájában. A könyv a Debreceni Református Hittudományi Egyetem monográfia-sorozatában az *Acta Debreceni Teológiai Tanulmányok* c. sorozatban kapott helyet mint annak 15. kötete. A megjelentetést a *Böszörményi Jenő Lelkész és Neje Emlékalapítvány* támogatta, a könyv szaklektora és az alapul szolgáló disszertáció témavezetője *dr. Kustár Zoltán* tanszékvezető egyetemi tanár volt.

Az első fejezet egy terjedelmes, ennél fogva igen informatív kutatástörténet, amely bőséges betekintést ad a nemzetközi szakirodalomba. A bemutatás egyre szűkülő köröket ír le, amikor elindul a kispróféták kutatásától, tovább halad a Haggeus–Zakariás könyveire, majd megérkezik a tulajdonképpeni témához, Haggeus próféta könyvéhez. Az első fejezet szépen érzékelteti a kispróféta-kutatás aktualitását és lezáratlanságát, így ennek tükrében fogalmazódhat meg a 2. fejezetben a szerző célkitűzése és módszertana. A célkitűzés szervesen építkezik a

kutatástörténetben feltárt problematikára, mely a diakrón és szinkrón megközelítések sokszor kapcsolat nélküli egymásmellettségére mutat rá. Az intertextualitás, a diakrón és szinkrón szempontok együttes érvényesítésének ígérete, valamint a redakciótörténeti szemlélet újszerű és korszerű irányt szab az elemzésnek. A diakrón analízis stabil alapot és mélységet ad a vizsgálatnak, a szinkrón adalékok, pedig felmutatják tágabb kanonikus összefüggéseket.

A 3. fejezettől kezdődően egy klasszikus történetkritikai elemzés veszi kezdetét. Elsőként Haggeus személyével ismerkedhetünk meg (3.1.), ezt követi egy kortörténeti fejezet (3.2.), amely alapos áttekintést ad a Kr. e. 6. századtól kezdődő perzsa korról, annak jelentős uralkodóiról, a Júdát is közelről érintő politikai és vallástörténeti fejleményekről. Egy itt beiktatott exkurzusban az elefantínéi Jahu-templom történetébe is beavat minket a szerző. Koncz-Vágási Katalin ezután Haggeus könyvének saját fordítását adja szövegkritikai elemzés kíséretében. Mindez aztán egy klasszikus kommentárba, a könyv szakaszonkénti, illetve versenkénti magyarázatba torkollik. Haggeus könyvének itteni magyarázata összegzi a kommentárirodalom eredményeit, filológiai elemzést ad fontosabb héber kifejezésekhez, tradíció- és vallástörténeti adatokat közöl a szöveg értelmezéséhez. Kiemelendő, hogy összefoglaló és rendszerező munkájával a szerző a magyar nyelvű kommentárirodalom eddigi legrészletesebb Haggeus-magyarázatát adja ezekben az alfejezetekben. A könyv ezért kifejezetten jól használható eszköz lehet az igehirdetésre, bibliaórára készülő lekipásztörök kezében, vagy éppen a vallásánári munka háttéranyagaként.

A 4. fejezetben kifejtett irodalomkritikai döntések már a dolgozat újszerű eredményeit készítik elő, ezek alapján pedig az 5. fejezetben formát ölthet az a redakciótörténeti modell, amely mentén Koncz-Vágási Katalin a Haggeus könyvének többlépcsős előállítását rekonstruálja. A szerző redakciótörténeti modellje *Jakob Wöhrle*, *Martin Hallaschka* és *Martin Leuenberger* modelljeinek kombinációjából létrejövő újszerű elgondolás, amolyan „kompromisszum-modell”. A könyv redakcionális rétegeiről a függelék ad külön áttekintést.

A 6. fejezet öt teológiai témát bont ki, melyek a korai fogság utáni kor jellegzetes problémáit és Haggeus könyvének fő teológiai hangsúlyait jelentik: templomteológia; áldás és átok; a tiszta–tisztátalan kérdéskör; Izrael és az idegen népek; restauráció és (proto)messianizmus. E témák kifejtésénél részben megismétlődnek a versenkénti magyarázat vonatkozó eredményei, de mindez ki is egészül bővebb fogalommagyarázatokkal, valamint a tágabb teológiai,

tradíciótörténeti és vallástörténeti kontextus feltárásával. Ez a fejezet is nagyrészt összefoglaló jellegű, újszerűsége abban áll, ahogyan a szerző ezeket az átfogó teológiai témákat Haggeus könyvére vetíti rá. Látványosan mutatkozik ez például a 288. oldal táblázatában, ahol az Ószövetség különböző templomteológiai koncepciói kerülnek egymás mellé. Már az 5., redakciótörténeti fejezetben is, de még inkább itt a 6. részben jól érzékelhetően érvényesülnek a célkitűzésekben ígért szinkrón szempontok.

Ez a fejezet a műfaj vonatkozásában is sajátossá teszi a monográfiát. A korai fogság utáni kor legfőbb teológiai kérdéseinek részletes bemutatásával a könyv kilép a klasszikus kommentárok sorából és egyúttal bibliai-teológiai kézikönyvvé is válik az olvasó kezében. Az írásmagyarázatot rendszeres gyakorló lelkészek és vallásánárok ebből a fejezetből is sokat meríthetnek, akkor is, ha a textus vagy a tananyag nem Haggeus könyvéből való.

Összefoglalva: A könyvben tárgyaltak alapos és igényes kutatómunkát tükröznek, a munkamódszer adekvát, amit a szerző következetesen alkalmaz. Az a tény, hogy a könyv szerzője gyakorló lekipásztöröként (és édesanyaként) készítette el ezt a szakmunkát, nemcsak önmagában is dicséretes teljesítmény, de jelzi, hogy az elméleti teológiai tudományművelés és az egyházi / gyülekezeti munka között nem kell éles határvonalat, vagy mély szakadékot látnunk. A mű a magyar szakirodalomban hiánypótló, a redakciótörténeti részben vázolt újszerű eredmény pedig nemzetközi összehasonlításban is meggyőző hozzájárulást jelent a kritikai ószövetségstudományban, azon belül a Haggeus-kutatás területén. Szeretettel ajánlom teológushallgatók, lekipásztörök, vallásánárok, biblikus kutatók figyelmébe, de ókor- és vallástörténeti vonatkozásai miatt a nem teológiai diszciplínák felől érkezők is haszonnal forgathatják.

Németh Áron, egyetemi docens

Véget nem érve

***Itt van Isten köztünk, jertek Őt imádni.
Gondolat a gondolat után. Mázli!***

***Nem feledhetjük el, hogy meghalt Jézus!
Ja, értünk történt. Infinitus...***

Isten tapintása

***Egy ág az ág végéhez érve.
Egy végérvényes érintés, amelyben végre
egy fenyőfa ága úgy ér az ághoz,
ahogy ez a világ a másvilághoz.***

Zanócz István

Gyülekezeti Krónika

A keresztség sákramentumában részesült:

Zsákai Dzszenifer Szabina fia: **Dominik**

„Ne félj, mert megváltottalak, neveden szőlőtottalak, enyém vagy! Ha vízben kelsz át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok nem sodornak el. Ha tűzben jársz, nem perzselődös meg, a láng nem éget meg téged. Mert én, az Úr vagyok a te Istened.” (Ézsaiás 43,1–3)

Gyülekezetünkben elhunytak és eltemettek:

Molnár Melinda Hajnalka 40 évet élt asszonytestvérünk – Sarkad, Hársfa u. 18. sz. alatti lakos. Vigasztaló ige: Zsoltárok 18,29: „Mert te gyújtasz nekem méceszt, Uram; az én Istenem fénysugarat küld nekem a sötétbe.” Jn 11,25–26: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is, él; és aki él, és hisz énbenem, az nem hal meg soha.”

Bagdiné Venyige Gizella 89 évet élt asszonytestvérünk – egykori sarkadi lakos. Vigasztaló ige: Ézsaiás 55,8–11: „Bizony, a ti gondolataitok nem az én gondolataim, és a ti utaitok nem az én utaim - így szól az ÚR. Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, és az én gondolataim a ti gondolataitoknál. Mert ahogyan az eső és a hó le hull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, termővé és gyümölcsözővé teszi; magot ad a magvetőnek és kenyeret az éhezőknek, ilyen lesz az én ígém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem.” 1Kor 13,9–10: „Mert töredékes az ismeretünk és töredékes a prófétálásunk. Amikor pedig eljön a tökéletes, eltöröltetik a töredékes.”

Mózes Gáborné, született Sajti Julianna 83 évet élt asszonytestvérünk – gyülekezetünk egykori harangozója: Sarkad, Szalontai u. 48. sz. alatti lakos. Vigasztaló ige: Zsoltárok 23: *Az Úr az én pásztorem, nem szűkölködöm. Fűves legelőkön terelget, csendes vizekbe vezet engem. Lelkemet felüdíti, igaz ösvényen vezet az ő nevéért. Ha a halál árnyéka völgyében járok is, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy; vessződ és botod megvigasztal engem. Asztalt terítesz nekem ellenségeim szeme láttára. Megkened fejemet olajjal, csordultig van pobaram. Bizony, jószágod és szereteted kísér életem minden napján, és az Úr házában lakom egész életemben.*

Horváth Albertné, született Tóth Magdolna 91 évet élt asszonytestvérünk – Sarkad, Buda u. 42. sz. alatti lakos. Vigasztaló ige: Zsoltárok 16,1–2.9–11: „Tarts meg engem, Istenem, mert hozzád menekültem! Ezt mondom az Úrnak: Te vagy az én Uram, rajtad kívül nincs, ami jó nekem... Ezért örül a szívem, és ujjong a lelkem, testem is biztonságban van. Mert nem hagysz engem a boltak házájában, nem engeded, hogy híved leszáljon a sírba. Megismerteted velem az élet útját, teljes öröm van tenálad, örökké tart a gyönyörűség jobboldon.”

Vass Katalin 76 évet élt nőtestvérünk – Sarkad, Zsarói u. 23. sz. alatti lakos. Vigasztaló ige: Jn 20,24–28: „Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, akit Ikernek hívtak, éppen nem volt velük, amikor megjelent Jézus. A többi tanítvány így szólt hozzá: Láttuk az Urat. Ő azonban ezt mondta nekik: Ha nem látom a kezén a szegek helyét, és nem érintem meg ujjammal a szegek helyét, és nem teszem a kezemet az oldalára, nem hiszem. Nyolc nap múlva ismét benn voltak a tanítványai, és Tamás is velük. Bár az ajtók zárva voltak, bement Jézus, megállt középen, és ezt mondta: Békesség néktek! Azután így szólt Tamáshoz: Nyújtsd ide az ujjadat, és nézd meg a kezeimet, nyújtsd ide a kezedet, és tedd az oldalamra, és ne légy hitetlen, hanem hívő. Tamás pedig így felelt: Én Uram, és én Istenem! Jézus így szólt hozzá: Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak és hisznek.”

A Mindenható Isten enyhitse a gyászolók fájdalmát!

Oly jó Istenre csendben várni –
Istennel rövid a messi út,
hisz nemcsak az út, a cél is Ő,
s nem veszít időt, ki várni tud.

Oly jó Istenre csendbe várni,
gyermekként, boldog önfeledten;
nagy műve rejtett s titok úgy is
amit cselekszik keze csendben,

Oly jó Istenre csendben várni,
a világ bármit is felelne...
Ajándéknál is nagyobb néha
a várás győzelmes kegyelme

(Venyercsány László: Ki várni tud)

„Közeledjétek az Istenhez és Ő közeledni fog hozzátok.” (Jakab 4,8)

Bíz rá magad, csak úgy,
mint azelőtt
Ujra kínál kegyelmet
meg erőt.
Felated a kezébe veszi Ő:
Krisztusra nézz!
Krisztusban a jövő!

Füle Lajos

„Mindenki úgy adjon, ahogyan előre
eldöntötte szívében, ne kedvetlenül
vagy kényszerűségből, mert
a jókedvű adakozót szereti az Isten.”
(2Korinthus 9,7)

Kedves Testvéreink!

A Magyarországi Református Egyházban mindenki egyháztagnak számít, akit a református egyház szertartása szerint megkereszteltek, valamint az a nagykorú keresztyén, aki magát reformátusnak vallja. Az egyháztagság ténylegesen akkor valósul meg, amikor valaki valamely konkrét gyülekezethez (egyházközséghez) csatlakozik, és annak tagjává lesz.

Teljes jogú egyháztagnak az, akit megkereszteltek, konfirmációi fogadalmat tett, a gyülekezet istentiszteletein és az úrvacsorai közösségekben részt vesz, és gyülekezete fenntartásához hozzájárul. Az ilyen gyülekezeti tagnak nagykorúsága elérésétől kezdődően választó joga van és választható az egyházi vagy gyülekezeti választások alkalmával.

A anyaggyülekezetek önfenntartóak, sem az államtól sem a közegeháztól nem kapnak pénzt a működésükhöz. Az egyházfenntartói járulék befizetésével, személyes adományozással vagy átutalással, illetve a templomi perselyes adakozással járulhatunk hozzá gyülekezetünk fenntartásához.

Presbitériumunk az évi egyházfenntartás összegét *havi 1000 Ft-ban*, éves szinten *12.000 Ft* összegben határozta meg. Ez az összeg ajánlás, hiszen mindenkinek szíve és lehetősége szerint kell eldöntenie, mennyit áldoz gyülekezete működésére.

**Sarkad-Belvárosi Református Egyházközség
számlaszáma:**

**Uni Credit Bank Zrt.
10918001-00000056-54060000**

**Imahét a Krisztus-hívők egységéért
2022. január 16-23.**

Láttuk az ő csillagát napkeleten,
és eljöttünk, hogy imádjuk őt. (Mt 2,2)

HAGYOMÁNYOS ÉS ONLINE ALKALMAINK

Reggeli csendes percek: a hét minden napján –
www.facebook.com/Sarkad-Belvárosi-Református-Egyházközség

Intézményi reggeli áhítat és munkatársi Biblióra a Gyülekezeti teremben: szerda reggel 7:30

Imaközösség és Hétközi Biblióra a Gyülekezeti teremben: szerda délután 4 óra

Vasárnapi Istentisztelet a Templomban: vasárnap délelőtt 10 óra

Gyermek-istentisztelet: vasárnap de. 10 óra

Ifjúsági Biblióra: szombat du. 4 óra

Istentisztelet Újszalontán: hónap első vasárnap du. 14:30

Online Istentisztelet csütörtökönként a Sarkad TV-vel **közösen**

–<https://www.facebook.com/tv.sarkad>
www.facebook.com/Sarkad-Belvárosi-Református-Egyházközség

Műsöretés: hónap első kedd du. 4 óra – a Gyülekezeti teremben

A Sarkad-Belvárosi Református Egyházközség
időszakosan megjelenő lapja
Szerkesztő-bizottsági tagok:

Dr. Koncz-Vágási Katalin és Koncz Zsolt lelkipásztorok
Dr. Taybani Jamal főgondnok
Péntek István és Zánóc István
Felelős kiadó: az egyházközség elnöksége
5720 Sarkad, Veress Sándor u. 15.
Telefon: 20/429 – 1285

E-mail: sarkad-belvaros@reformatus.hu

Web: www.reformatus-sarkadbelvaros.hu

www.facebook.com/Sarkad-Belvárosi-Református-Egyházközség